

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Izabela Grundová

**Zpřístupnění důkazů jako nový nástroj soukromoprávního
vymáhání soutěžního práva**

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Zpřístupnění důkazů jako nový nástroj soukromoprávního vymáhání soutěžního práva*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 25. března 2019

Izabela Grundová

Ráda bych tímto vyjádřila poděkování JUDr. Michalu Petrovi, Ph.D. za vedení diplomové práce, a také mé rodině a přátelům za podporu během mého studia.

Obsah

Seznam zkratk.....	6
Úvod.....	7
1. Pojem soukromoprávního prosazování soutěžního práva	10
1.1 Rozlišení veřejnoprávního a soukromoprávního prosazování.....	10
1.2 <i>Follow on a stand-alone</i> žaloby	11
1.3 Program shovívavosti	12
1.4 Dohoda o narovnání	13
2 Iniciační proces evropské úpravy a východiska dnešní úpravy	14
2.1 Zelená kniha a Bílá kniha.....	15
2.2 Inspirace pro evropskou úpravu	16
2.2.1 Zpřístupňování důkazů v USA.....	17
2.2.2 Zpřístupňování důkazů v Anglii a Walesu.....	18
2.3 Zpřístupňování důkazů na úrovni EU před účinností Směrnice	21
2.3.1 Dokumenty v dispozici odpůrce či třetí strany	21
2.3.2 Dokumenty v dispozici Komise.....	22
2.3.2.1 Poskytnutí dokumentů jednotlivci	22
2.3.2.2 Poskytnutí dokumentů soudu členského státu	25
3 Zpřístupnění důkazů v dikci Směrnice	26
3.1 Zpřístupnění důkazů stranami sporu a třetí stranou.....	27
3.1.1 Přiměřeně dostupné důkazy dostatečně podporující věrohodnost nároku.....	27
3.1.2 Relevance a specifikace	28
3.1.3 Nezbytnost a proporcionalita.....	29
3.1.4 Pasivní legitimace	30
3.1.5 Rozsah pravomoci soudů	30
3.1.6 Vyloučené důkazy	31
3.1.7 Dílčí závěr	32
3.2 Zpřístupnění důkazů ze spisu vedeném u soutěžního orgánu.....	33
3.2.1 Rozsah pravomoci soudu	34
3.2.2 <i>Black list</i> důkazy	34
3.2.3 <i>Grey list</i> důkazy.....	35
3.2.4 Dokumenty získané přístupem do spisu u soutěžního orgánu.....	36
3.2.5 Neomezeně zpřístupnitelné důkazy	36
3.2.6 Americké <i>discovery</i> dokumentů Komise.....	37
3.2.7 Dílčí závěr	39

3.3	Sankce.....	40
3.3.1	Následky nedodržení povinnosti zachovat či předložit důkaz	40
3.3.2	Předběžné opatření.....	41
4	Transpozice Směrnice v ČR.....	42
4.1	Návrh na zahájení řízení.....	43
4.2	Řízení o zpřístupnění důkazního prostředku.....	45
4.3	Sankce.....	46
5	Závěr.....	48
	Seznam použité literatury.....	51
	Monografie	51
	Odborné časopisy.....	51
	Právní předpisy.....	52
	Zahraniční právní předpisy	52
	Judikatura	53
	Internetové zdroje.....	55
	Ostatní zdroje	57
	Abstrakt.....	58
	Abstract.....	58
	Seznam klíčových slov.....	59
	Key words.....	59
	Název diplomové práce v anglickém jazyce	59

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ZNŠHS	Zákon č. 262/2017 Sb., zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže
Směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži
PDV Směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie ze dne 26. října 2012, C-326
SEU	Smlouva o Evropské Unii ze dne 26. října 2012, C-326/13
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie, Evropský soudní dvůr
OSŘ	Zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OHS	Zákon č. 143/2001, o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Ochrana hospodářské soutěže patří mezi nejvýznamnější politiky Evropské Unie (dále jen „EU“) v rámci společného trhu. Její základní úprava je zakotvena již v primárním právu, a to v čl. 101 až 109 Smlouvy o fungování Evropské Unie (dále jen „SFEU“). Za protiprávní jednání označuje vytvoření kartelových dohod, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy, a jejichž účelem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, zneužití dominantního postavení podniku, spojování podniků omezující hospodářskou soutěž a poskytnutí státní podpory, která narušuje hospodářskou soutěž zvýhodňováním určitého podniku. V této práci se věnuji čl. 101 a 102 SFEU, které upravují zákaz vytvoření kartelových dohod a zneužití dominantního postavení.

Soutěžitelé vytvářejí kartelové dohody či zneužívají svého dominantního postavení za účelem zvýšení zisků na úkor ostatních subjektů na trhu. Jsou si vědomi toho, že jednají v rozporu s předpisy pro ochranu hospodářské soutěže, avšak i přesto je to pro ně výhodné. Jakmile se o protiprávním jednání dozví orgán pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „soutěžní orgán“), na základě správního řízení soutěžitele potrestá pokutou. Soutěžitel je tedy potrestán, nicméně ostatním subjektům na témže trhu vznikne škoda, která jim není nijak kompenzována. Čl. 101 a 102 SFEU mají přímý účinek ve vztazích mezi jednotlivci, a proto v případě porušení těchto ustanovení by měly vnitrostátní soudy chránit také subjektivní práva jednotlivců např. přiznáním odškodného.¹ Právo na takovou účinnou právní ochranu též vyplývá z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce Smlouvy o EU a z čl. 47 prvního pododstavce Listiny základních práv a svobod EU. K ochraně však poškození musejí podat žalobu na náhradu škody vyplývající z protisoutěžního jednání soutěžitele, nejedná se o beznávrhové řízení. Tomuto soukromoprávnímu vymáhání se též říká *private enforcement*.

V případě, že se osoba cítí být poškozena protisoutěžním jednáním soutěžitele, přemýšlí nad tím podat žalobu na náhradu škody, tak se však zpravidla nachází ve výrazné důkazní nevýhodě. Důkazy, které k prokázání svého nároku potřebuje, nemá k dispozici a jsou často v držení samotného soutěžitele, třetí strany či je má ve svém spisu soutěžní orgán. Tyto dokumenty poškozený není schopen dostatečně označit nebo o jejich existenci ani neví. Přirozeně se soutěžitelé do zpřístupňování svých dokumentů dobrovolně nehrnou, neboť v případě neúspěchu v řízení o náhradě škody je čekají vážné finanční následky. Částky, které musejí poškozeným platit, jsou daleko vyšší než pokuty udělené soutěžním orgánem.²

---

¹ Směrnice, odst. 3 recitálu.

² ASHTON, David, HENDRY, David, MAIER-RIGAUD, Frank, SCHWALBE, Ulrich. *Competition Damage Actions in the EU, Law and Practice. 2nd Edition*. Northampton, MA, USA: Edgar Competition Law and Practice, 2018, str. 87.

Za účelem harmonizace, zefektivnění a vyrovnání pozice poškozeného a soutěžitele byla v roce 2014 adoptována Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (dále jen „Směrnice“). Tato Směrnice je nyní základním stavebním kamenem soukromoprávního vymáhání náhrady škody vyplývající ze zneužití dominantního postavení a z vytvoření kartelových dohod mezi soutěžiteli. V práci se nebudu věnovat celému rozsahu soukromoprávního vymáhání v dikci Směrnice, avšak pouze hlavnímu nástroji, kterým chce vyrovnat tak důkazní asymetrii v řízení, a to zpřístupňování důkazů.

Hlavní výzkumnou otázkou práce je, zda ovlivní zpřístupňování v dikci Směrnice pozici poškozeného v soukromoprávním prosazování soutěžního práva, a pokud se tímto jeho postavení usnadní. Důležité je se také vypořádat s otázkami, co předcházelo vzniku úpravy o zpřístupňování v dikci Směrnice, zda zpřístupňování důkazů v soukromoprávním prosazování nezasáhne do efektivity veřejnoprávního prosazování, a jakým způsobem zákonodárce implementoval ustanovení o zpřístupnění do českého právního řádu. Co se metod výzkumu týče, k zodpovězení výzkumných otázek jsem použila metodu deskriptivní, komparativní a analytickou. Metodu deskriptivní používám především v úvodní kapitole, kde vysvětluji jednotlivé pojmy, jež používám v textu práce. Komparativní metodou porovnávám americký a anglický systém zpřístupnění se systémem evropským a porovnávám českou právní úpravu s dikcí Směrnice. K rozebrání jednotlivých nástrojů Směrnice používám metodu analytickou za účelem zjištění významu jednotlivých ustanovení a důsledků z nich vyplývajících.

Vzhledem k tomu, že jde vcelku o novou právní úpravu, a jde o poměrně okrajové téma jak práva EU, tak soutěžního práva obecně, využívám v práci především materiálů a dokumentů Evropské Komise (dále jen „Komise“), které předcházely vzniku samotné Směrnice nebo které Směrnici doprovázejí, včetně právních předpisů, a odborné zahraniční články. V práci jsou také použity čerstvě vydané monografie jak českých, tak zahraničních autorů.

Územním vymezením práce je především EU, ale i samotná ČR. Důležitou součástí hraje také právní úprava americká či anglická. Pracuji s poměrně novými zdroji informací, a to především od roku 2010 po 2018, ke komparační metodě se však vážou i zdroje starší.

Tato diplomová práce se člení do čtyř kapitol a dalších podkapitol. V první kapitole se věnuji vymezení základních pojmů, které se vážou na celé téma práce a se kterými v dalším textu pracuji. Druhá kapitola obsahuje právní úpravu zpřístupnění na území EU před existencí Směrnice, postup směřující ke vzniku Směrnice a právní úpravy, které byly původně pro evropskou úpravu inspirací. Celá třetí kapitola se vypořádává se samotnou Směrnici, podrobně rozebírá jednotlivé

nástroje a věnuje se problémům, které z právní úpravy vyvěrají. Ve čtvrté kapitole reflektují implementaci Směrnice do českého právního řádu, a především upozorňují na nedostatky české právní úpravy.

1. Pojem soukromoprávního prosazování soutěžního práva

Zpřístupňování důkazních prostředků je jedním z hlavních nástrojů, které Směrnice využívá k zefektivnění soukromoprávního prosazování soutěžního práva. Tento způsob prosazování v právních rádech mnoha evropských států existoval již před rokem 2014, nicméně úpravy se jedna od druhé lišily a neexistoval žádný společný přístup na úrovni EU. Soutěžitelé si proto mohli pro svou existenci vybírat *forum shopping* na základě příznivějšího právního rádu, např. ten, kde zpřístupňování neexistovalo, nebo bylo velice restriktivní, a tudíž se žalobám na náhradu škody vyhnuli úplně či alespoň částečně. Zároveň i přesto, že tento institut existoval, v řadě členských států se prakticky nepoužíval, neboť na poškozeného byly kladené takové nároky, že ze strachu z neunesení důkazního břemene žalobu ani nepodal. Přelomovou proto v tomto smyslu byla Směrnice, která nejenže harmonizuje právní úpravy členských států EU, ale má také ambice usnadnit pozici poškozeného a vyrovnat tak informační asymetrii v řízení o náhradě škody. To nevyklučuje vymáhání náhrady škody vzniklé poskytnutím státní podpory nebo spojením podniků, avšak tím se tato Směrnice nezabývá. Členské státy měly směrnici implementovat do svých právních rádu do 27. prosince 2016, nicméně většina z nich měla s implementací zpoždění. Česká republika tak provedla 20. července 2017 zákonem č. 262/2017 Sb., zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZNŠHS“), který nabyl účinnosti 1. září 2017.

1.1 Rozlišení veřejnoprávního a soukromoprávního prosazování

Dominantním způsobem vymáhání soutěžního práva na území EU je doposud způsob veřejnoprávní (tzv. *public enforcement*), ve kterém figurují dva základní subjekty – soutěžní orgány členských států a Komise. Na evropské úrovni najdeme veřejnoprávní prosazování upraveno v Nařízení Rady č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v čl. 81 a 82 Smlouvy (dále jen „Nařízení 1/2003“). Tyto orgány jednají z vlastní iniciativy či na základě podnětu. Jde o řízení před správním orgánem, jehož základním účelem je ochrana veřejného zájmu, prostřednictvím odhalování a sankcionování protisoutěžního jednání. Orgány mají široká oprávnění pro získání informací o možném porušení soutěžních pravidel. Patří mezi ně oprávnění žádat informace od podniků, kontrolovat jejich účetní knihy, provádět šetření v prostorách, na pozemcích podniků a případně i v obydlích vedoucích pracovníků a dotazovat se zaměstnanců podniků.³ Sankcí za takové jednání porušující předpisy na ochranu hospodářské soutěže je uložení pokuty, která jde do státního rozpočtu daného státu, a náklady takového řízení hradí stát. Avšak vzhledem k posilování vnitřního trhu EU a globalizaci má často porušení přesah

---

³ Nařízení 1/2003, čl. 20-22.

do více států. K dohledu nad dodržování hospodářské soutěže v těchto případech je příslušná Komise. Ta může, stejně jako soutěžní orgány, nejen případ vyšetřovat, může také vydávat závazná rozhodnutí a ukládat sankce.⁴ Komise a soutěžní orgány spolu spolupracují prostřednictvím Evropské soutěžní sítě, která jim umožňuje sdílení informací o případech a o zahájených řízeních, koordinaci vyšetřování, výměnu důkazů atp.⁵

Naproti tomu soukromoprávní prosazování je v rukou osoby, která tvrdí, že byla protisoutěžním jednáním poškozena. Touto osobou pak může být kdokoli, kdo se cítí být poškozen, zpravidla půjde o spotřebitele, odběratele či konkurenční soutěžitele. Jde o civilní sporné řízení zahájené na návrh u civilního soudu. Navrhovatel u soudu nárokuje náhradu škody, která mu protisoutěžním jednáním soutěžitele vznikla. Může však žádat např. také vydání bezdůvodného obohacení či určení neplatnosti určitého právního úkonu, toho se však předmětná Směrnice nedotýká. Náklady na řízení hradí strana, která byla ve sporu neúspěšná. Důkazní břemeno leží na navrhovateli,⁶ který však nemá z povahy věci stejný přístup k informacím, jako má soutěžní orgán. Soukromoprávní prosazování se proto vyznačuje důkazní asymetrií, neboť k unesení důkazního břemene potřebuje důkazy, které nemá ve své dispozici nebo o nich často ani neví.

1.2 *Follow on a stand-alone žaloby*

Povaha důkazů, které poškozený bude potřebovat k unesení důkazního břemene v řízení, se může měnit na základě toho, zda ve věci již existuje veřejnoprávní rozhodnutí o protiprávnosti či nikoli. Směrnice ve svém čl. 9 považuje porušení právních předpisů o hospodářské soutěži konstatované konečným rozhodnutím soutěžního orgánu členského státu ve veřejnoprávním prosazování pro účely žaloby o náhradu škody podané u vnitrostátních soudů téhož státu za nevyvratitelné. Ve vztahu k takovému rozhodnutí jiného členského státu ukládá povinnost jej respektovat alespoň jako důkaz *prima facie*. Takové vlastnosti mají též rozhodnutí Komise, kdy soudy členských států nemohou přijímat rozhodnutí k nim protichůdná, neboť mají závaznou povahu.⁷ Na základě toho proto rozdělujeme dva typy žalob - tzv. *follow on* nebo *stand-alone* žaloby.

Follow-on žaloba v soukromoprávním řízení je podána až poté, co soutěžní orgán či Komise vyslovili porušení soutěžního práva ze strany soutěžitele,⁸ a tak zde již existuje veřejnoprávní rozhodnutí. Žalobce v rámci řízení o náhradě škody proto nemusí prokazovat porušení

---

⁴ Evropská Komise. *Overview: making markets work better* [online]. Ec.europa.eu, 28. 9. 2015 [cit. 5. února 2019]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/competition/general/overview_en.html>.

⁵ Evropská Komise. *European Competition Network. Overview > more details* [online]. Ec.europa.eu, 16. 4. 2012 [cit. 5. února 2019]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/competition/ecn/more_details.html>.

⁶ Nařízení 1/2003, čl. 2.

⁷ Tamtéž, čl. 16.

⁸ Evropská komise. *Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules*. SEC(2008) 404, 19. 12. 2005 (dále jen „Pracovní dokument k Bílé knize“), odstavec 1, 3. poznámka pod čarou, str. 7.

soutěžitelem. I nadále však musí prokazovat vznik škody, její výši a kauzální nexus mezi oběma. Aby byl schopen toto prokázat, bude mimo jiné potřebovat důkazy, které jsou ve spisu soutěžního orgánu či Komise. Takové dokumenty jsou někdy i veřejně přístupné, nicméně ve zkrácené podobě obsahující pouze omezené informace. *Stand-alone* žaloba je naopak samostatná žaloba, kterou poškozený podá bez toho, aniž by takovému podání předcházelo správní řízení.⁹ Poškozený proto musí navíc prokazovat porušení soutěžního práva soutěžitelem, a tak je jeho pozice o to komplikovanější.

1.3 Program shovívavosti

Nejefektivnější a nejvýznamnější zdroj informací o existenci kartelu pro soutěžní orgán je program shovívavosti. Program shovívavosti, také znám pod pojmem *leniency programme*, je nástroj v rámci kartelového práva, jenž spočívá ve spolupráci se soutěžitelem, který výměnou za poskytnou specifickou ochranu informuje vyšetřovací orgán o existenci kartelu, jehož byl součástí. Ochranou je míněno prominutí či snížení pokuty, která by mu hrozila za účast v kartelu. Pro poskytnutí plné ochrany jak v českém, tak například v anglickém právu, je nutné, aby soutěžitel přišel za soutěžním orgánem jako první, a předložil informace či dokumenty, které existenci kartelu prokazují. Je možné, že soutěžní orgán udělí částečnou ochranu i soutěžiteli, který sice nepřišel s nabídkou spolupráce za orgánem první, avšak soutěžní orgán vyhodnotil, že poskytnuté informace mají pro vyšetřování významnou přidanou hodnotu.¹⁰ Vzhledem k tomu, že kartely jsou pro svou nezákonnost zpravidla dobře utajovány, soutěžní orgány se díky tomu dostanou k případům, ke kterým by se bez programu vůbec dostat nemohly. Díky tomu přispívají k odhalení a účinnému stíhání nejzávažnějších případů porušení soutěžního práva.¹¹

Přihlášením se k programu shovívavost ze soutěžitele dělá pravděpodobnější cíl v oblasti soukromoprávního vymáhání. Vzhledem k tomu, že žaloby o náhradu škody v oblasti hospodářské soutěže často navazují na veřejnoprávní řízení se soutěžitelem (*follow on* žaloby), poškozený by tak kromě jiných dokumentů mohl také žádat zpřístupnění dokumentů obsahující sebeusvědčující prohlášení soutěžitelů podaná v rámci programu shovívavosti v řízení před soutěžním orgánem. Vzhledem k důležitosti těchto programů pro veřejnoprávní prosazování, soutěžním orgánům se do zpřístupňování těchto důkazů ve prospěch soukromoprávního vymáhání moc nechce. Z tohoto

---

⁹ Pracovní dokument k Bílé knize, odstavec 1, 3. poznámka pod čarou, str. 7.

¹⁰ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Leniency program – pravidla a výbody nahlášení kartelu* [online]. Uohs.cz, 2012 [cit. 5. února 2019]. Dostupné na: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance/leniency-program.html>; WHISH, Richard a David BAILEY. *Competition law*. Eighth edition. Oxford: Oxford University Press, 2015, str. 442.

¹¹ Směrnice, recitál 26.

důvodu se Směrnice snažila najít kompromis mezi zachováním efektivního programu shovívavosti a zároveň vyrovnaní informační asymetrie v soukromoprávním řízení (k tomu blíže v kapitole 3.2).

1.4 Dohoda o narovnání

Dalším významným nástrojem pro veřejnoprávní vymáhání škody je institut narovnání, který má sloužit jako „doplňk“ k programu shovívavosti. Podstatou narovnání je, že v určitém bodě vyšetřování strany přiznají svoje zapojení v porušení právních předpisů o hospodářské soutěži a svou odpovědnost za takové jednání, a soutěžní orgán jim za to sníží pokutu, která by jim jinak hrozila. Snížení pokuty je určitou „odměnou“ za spolupráci, nejde o vyjednávání mezi soutěžním orgánem a soutěžitelem o existenci porušení nebo výši uložené pokuty.¹²

Z dohody o narovnání mají výhody obě strany. Výhoda pro soutěžní orgán je ta, že řízení bude rychleji skončeno a je méně pravděpodobné, že se soutěžitel proti konečnému rozhodnutí bude odvolávat. Výhodou pro soutěžitele, kromě snížení pokuty, je ušetření času a peněz, které by ho jinak stálo celé vyšetřování, a menší mediální vystavení, tudíž menší (či žádná) újma na reputaci. V případě dohody o narovnání je soutěžitel nakonec povinen zpřístupnit méně dokumentů, než které by musel soutěžnímu orgánu zpřístupnit při plném vyšetřování, a tak další výhodou pro něj je, že může být daleko náročnější pro potenciální poškozené podat žalobu na náhradu škody. Pro svůj význam je proto před zpřístupňováním třeba do určité míry chránit také dokumenty, které soutěžitel poskytl dobrovolně v rámci této spolupráce.

---

¹² WHISH: *Competition law*, str. 276, 277.

2 Iniciační proces evropské úpravy a východiska dnešní úpravy

Ve státech s kontinentální právní tradicí soukromoprávní vymáhání není často využívaným řízením. Kromě nízké informovanosti potenciálních žalobců o tomto druhu řízení je hlavním důvodem velmi nepříznivý poměr mezi rizikem a přínosem, a to kvůli procesním překážkám a nákladům na soudní řízení. Tento nepoměr je z velké části způsobem potíže se získáváním přístupu k důkazům, které strany potřebují k dokázání skutkové podstaty, neboť jsou často zatajovány a žalobce tyto důkazy v dostatečné míře či vůbec nezná, protože jsou v držení druhé strany či třetích stran. I vysoké náklady řízení jsou spojené s dokazováním, např. nadměrné náklady vznikají v případě, kdy soud nemusí nijak přihlížet k existujícímu rozhodnutí soutěžního orgánu, a tak navrhovatel musí mimo jiné prokazovat i samotnou protiprávnost soutěžitele.¹³

Již od roku 2001 Soudní dvůr EU (dále jen „SDEU“) pravidelně uváděl, že na základě práva EU musí mít každý jednotlivec možnost uplatnit nárok na náhradu škody.¹⁴ Nemožnost účinného uplatnění práva na náhradu škody bylo do značné míry zapříčiněno neexistencí vnitrostátních pravidel upravujících toto řízení, a pokud taková pravidla existovala, byla mezi jednotlivými státy natolik odlišná, že vedla k nerovným podmínkám.¹⁵ Do již existujících vnitrostátních pravidel zasáhl SDEU rozsudky *Pfleiderer* a *Donau Chemie*, ve kterých rozhodl, že posouzení, zda dokumenty pocházející z programu shovívavosti nebo narovnání podléhají zpřístupnění a do jaké míry, je plně na vnitrostátním soudu. K tomu však vnitrostátní soud nedostal od SDEU žádný návod, na základě jakých aspektů zpřístupnění posoudit.¹⁶ Vznikla nesjednocená praxe skrz všechny členské státy EU. Komise proto začala pracovat na úpravě, jejímž cílem bylo zajistit účinné a jednotné uplatňování práva EU na plnou náhradu škody vzniklou protisoutěžním jednáním a upravit některé klíčové aspekty vzájemného vztahu mezi veřejnoprávním a soukromoprávním prosazováním předpisů EU. Plná náhrada škody by měla poškozeného postavit do situace, ve které by byl, kdyby k protisoutěžnímu jednání vůbec nedošlo.

Nerovnost důkazní pozice může být vyřešena několika způsoby. První možností je zbavit poškozenou stranu určité důkazní povinnosti, a to obrácením důkazního břemene na tu stranu,

---

¹³ Pracovní dokument útvarů Komise. *Průvodní dokument k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže*. SWD(2014) 404, 11. 6. 2013 (dále jen „Průvodní dokument k návrhu Směrnice“), str. 4, 5.

¹⁴ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage v. Bernard Crehan*, C-453/99, Sb. rozh. s. I-06297; Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 13. června 2006, *Vincenzo Manfredi v. Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA* (C-295/04), *Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA* (C-296/04) and *Nicolò Tricarico* (C-297/04) and *Pasqualina Murgolo* (C-298/04) v *Assitalia SpA.*, Sb. rozh. s. I-06619.

¹⁵ Průvodní dokument k návrhu Směrnice, str. 2.

¹⁶ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 14. června 2011, *Pfleiderer v. Bundeskartellamt*, C-360/09, Sb. rozh. s. I-05161 (dále jen „Pfleiderer“), Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 6. června 2013, *Bundeswettbewerbsbehörde v. Donau Chemie a další*. C-536/11, Sb. rozh. v elektronické databázi (dále jen „Donau Chemie“).

kteřá má prokazující důkazy ve své dispozici (viz *Follow on a stand-alone* žaloby). Druhá možnost ponechává formálně důkazní břemeno na poškozeném, avšak povinnost důkazní leží na soutěžiteli. To se projeví tak, že nesporná tvrzení nebo tvrzení vyplývající z již předložených důkazů, která stojí ve prospěch poškozeného, by byla považována za prokázaná, ledaže by soutěžitel předložil důkaz, který by prokazoval opak.¹⁷ Třetí možností je uložení povinnosti zpřístupnit dokumenty straně, která je má k dispozici.¹⁸ Směrnice má za cíl se s touto nerovností vypořádat kombinací těchto zmíněných a zefektivnit tak soukromoprávní vymáhání na území EU.

2.1 Zelená kniha a Bílá kniha

První iniciativu v této věci Komise zveřejnila v roce 2005 v Zelené knize.¹⁹ Zelená kniha je dokument, ve kterém Komise adresuje překážky, které stojí v cestě účinnějšímu vymáhání náhrady škody v této oblasti, a navrhuje možná řešení.²⁰ Evropský parlament²¹ v roce 2007 souhlasil se závěry Zelené knihy a vyzval Komisi, aby vypracovala Bílou knihu²² s konkrétními podrobnými návrhy na odstranění překážek, která byla vydána v roce 2008.

V Zelené knize navrhuje tři možnosti, které by mohly nedostatek přístupných důkazů vyřešit: umožnit zpřístupnění jednotlivých a dostatečně relevantních dokumentů, zpřístupnění skupiny dokumentů, a poskytnutí seznamu dokumentů, která má strana ve svém držení a má k nim přístup. Všechny tři možnosti by byly závislé na podrobném vysvětlení skutečností případu a předložení jiných přiměřeně dostupných důkazů ze strany žadatele.²³ Bílá kniha se již odkazuje na americký systém zpřístupňování, který je sice fungující a efektivní, nicméně má jisté nedostatky, kterým se chce Komise při tvorbě evropské úpravy vyhnout, a proto chce vytvořit vlastní originální systém soukromoprávního prosazování. Tyto nedostatky spočívají především ve velké otevřenosti a časové i finanční náročnosti. Při konzultacích se zainteresovanými stranami byl kladen důraz na to, aby snadnější přístup k důkazům nebyl stranami sporu zneužíván

---

¹⁷ Taková úprava byla již před Směrnicí např. v Německu. WAGNER VON-PAPP, Florian. *Access to Evidence and Leniency Materials* [online]. SSRN.com, 18. 2. 2016 [cit. 15. února 2019]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2733973.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Evropské komise. *Zelená kniha. Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES*. COM(2005) 672 final, 19. 12. 2005 (dále jen „Zelená kniha“).

²⁰ Zelená kniha, str. 2.

²¹ Evropský parlament. *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. dubna 2007 ke zelené knize o žalobách na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES (2006/2207(INI))*. C74E/653, 25. 4. 2007.

²² Evropské komise. *Bílá kniha ke žalobám na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním*. SEC(2008) 404, 2. 4. 2008.

²³ Zelená kniha, možnosti 1.,2.,3., str. 5.

např. v podobě „*fishing expeditions*“²⁴, *discovery blackmail*,²⁵ nebo vytvářením nadměrných nákladů.²⁶ Fakt, že rozhodnutí soutěžních orgánů nebo soudů členských států nebyly závazné pro soudy jiných členských států, zakládalo závažnou překážku pro soukromoprávní vymáhání, neboť poškozený musel v řízení o náhradě škody dokazovat i samotné porušení soutěžního práva.²⁷ Zelená kniha také navrhuje sankce za zničení požadovaného důkazu a možnost soudu uložit straně ještě před zahájením civilního řízení povinnost relevantní důkaz uchovat. Strana, která návrh této povinnosti navrhla, by však k prokazované věci musela doložit jiný přiměřeně dostupný důkaz tak, aby bylo zřejmé, že protistrana jednala protiprávně.²⁸ Za účelem vyrovnání nerovné důkazní pozice poškozeného a soutěžitele Zelená kniha navrhovala přenesení nebo zmírnění důkazního břemene. Na přenesení důkazního břemene by tak podle ní mohlo mít vliv neodůvodněné odmítnutí předložení důkazu. Po konzultaci se zainteresovanými stranami později Komise v Pracovním dokumentu k Bílé knize doplnila, že takové přenesení důkazního břemene by bylo přijatelné pouze v souvislosti s prokázáním příčinné souvislosti vzniku škody a výše škody, nikoli v souvislosti s prokázáním jednání proti hospodářské soutěži.²⁹

2.2 Inspirace pro evropskou úpravu

Soukromoprávní vymáhání škody vyplývající z protisoutěžního jednání je významněji využíváno v anglosaském právu nežli v právu kontinentálním, a to právě kvůli otevřenosti a širší zpřístupnění. Průkopníkem jsou Spojené státy americké, a to z velké části díky volné úpravě zpřístupňování důkazů. Vzhledem k široké zkušenosti a hluboké tradici těchto řízení byla americká úprava hlavním inspiračním zdrojem Směrnice pro usnadnění přístupu k důkazům. Ve svém Pracovním dokumentu k Bílé knize Komise zdůrazňuje, že v „*některých neevropských systémech jsou oponenti a třetí strany povinni velice široce spolupracovat na časově i finančně náročných řízeních o zpřístupnění důkazů. Strany věnují velké množství času i prostředků na procházení, hledání a zpřístupňování dožadovaných dokumentů, a to i v případech, které nemají již zpočátku věrohodný základ.*“³⁰ To může vést ke zneužití práva na zpřístupnění v podobě „*discovery blackmail*“.³¹ Proto cílem Komise bylo ve Směrnici na jednu

---

²⁴ Pojem „*fishing expedition*“, v překladu „*rybářská výprava*“, je strategie, při níž strana podá neurčité žádosti o zpřístupnění důkazů ve víře, že tímto způsobem získá nějakou relevantní informaci od druhé strany, která podepře její tvrzení.

²⁵ Pojem „*discovery blackmail*“, v překladu „*vydírání zpřístupňováním*“, je strategie, při které strana podá neurčité žádosti o zpřístupnění důkazů, které jsou spojeny s velkými náklady, za účelem donucení protistrany k mimosoudnímu vyrovnání a nepokračování v soudním řízení, a to i přesto, že tvrzení této první strany je slabé a v soudním řízení by pravděpodobně prohrála.

²⁶ Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 70.

²⁷ Evropské komise. *Commission staff working paper. Annex to the Green paper on Damage actions for breach of the EC antitrust rules*. SEC(2005) 1732, 19. 12. 2005 (dále jen „Pracovní dokument k Zelené knize“), odst. 36, str. 13.

²⁸ Zelená kniha, možnosti 4., 5., str. 6.

²⁹ Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 74.

³⁰ Tamtéž, odst. 93, str. 30.

³¹ Tamtéž, odst. 93, str. 30.

stranu napodobit široké využití zpřístupnění dokumentů za účelem vyvážení důkazní pozice stran ve sporu, avšak zároveň se vyhnout problémům, které toto široké využití v USA přináší, a tak využít restriktivnější úpravu, než je ta americká. Ještě před vznikem Směrnice však podobně volná úprava zpřístupňování existovala i na území Evropy: v Anglii a ve Walesu. I jejich právní řád mohl mít vliv na formování Směrnice.

2.2.1 Zpřístupňování důkazů v USA

Zpřístupnění důkazů v USA je obecně považováno za nejširší (a také nejdražší) verzi zpřístupňování důkazů vůbec. Zatímco v kontinentálním právu, kde soudy mohou nařídít zpřístupnění důkazů až poté, co navrhuje strana své tvrzení podpořila i jinými dostupnými důkazy (tzv. *fact pleading*), v americkém právu stačí tzv. *notice pleading*, tedy prakticky pouze prohlášení poškozeného o tom, že má právo na náhradu újmy vůči oponentovi, a na jakém základě takové prohlášení staví.³² Jde o řízení, v němž si strany mají vyměnit co nejvíce důkazního materiálu, a to zásadně před řízením ve věci samé.³³ V americkém právním řádu je *discovery*, jak je tam zpřístupnění pojmenováno, upraveno v člancích 26 až 37 Federálních pravidel pro civilní řízení. Tato pravidla byla Kongresem přijata v roce 1983 a od 16. září téhož roku byla v účinnosti. Od roku 1983 až do roku 2015 byla pravidla pro zpřístupňování prakticky bez zásadních změn. Za tuto dobu se vytvořila hluboká soudní tradice, se kterou se těžko reaguje na změny, které v roce 2015 přinesla novela, jež pravidla zpřísňuje. Do účinnosti této novely mohly soudy nařídít zpřístupnění prakticky každého navrženého důkazu, který se týkal předmětu řízení (nemusel podepírat konkrétní tvrzení jedné ze stran, ani nebylo důležité, zda je takový důkaz pro řízení potřeba).³⁴ Novela v roce 2015 přinesla důraz na zásadu proporcionality a dala jí do samotné definice *discovery*. Zpřístupnění důkazu je zásadně možné ohledně jakéhokoli důkazu, který není obchodním tajemstvím ani jinou utajovanou informací, který je relevantní ve vztahu k tvrzení strany, a je proporcionalní k potřebám případu (ve vztahu k významu a množství sporných otázek, možnému přístupu k danému důkazu, dostupným prostředkům stran, potenciálnímu přínosu ve sporu, a také s ohledem na to, zda má jeho přínos větší váhu než prostředky k jeho použití získané).³⁵ Tato řízení byla formována rozhodnutím *Twombly*,³⁶ na jehož základě je navrhuje strana povinna nejen přednést „nějaká“

³² The Committee on the Judiciary. House of Representatives. *Federal Rules on Civil Procedure* [online]. USCourts.gov, 1. 12. 2018 [cit. 20. února 2019]. Dostupné na:

<https://www.uscourts.gov/sites/default/files/cv_rules_eff_dec_1_2018_0.pdf> (dále jen „FRCP“), čl. 8(a), (2).

³³ KINDL, Jiří, PAVELKA, Tomáš, HUBKOVÁ, Pavlína. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže*. Praha: C.H. Beck, 2018, odst. 26.

³⁴ FRCP, čl. 26(b)(1), před novelou z r. 2015.

³⁵ FRCP, čl. 26(b)(1).

³⁶ United States Supreme Court: Rozsudek ze dne 6. června 2013, *Bell Atlantic Corp. a další v. Twombly a další*. 550 US 544, 558-9 (2007).

tvrzení o způsobené škodě, ale tato tvrzení musí být více než pouhou spekulací (jak tomu bylo do té doby). Nicméně i přesto není dodnes jasné, jakou kvalitu vlastně musí mít.³⁷

Častějším problémem v amerických *discovery* jsou však náklady řízení. V americkém systému totiž platí princip hrazení nákladů „*costs lie where they fall*“, tedy že každý si hradí své vlastní náklady. Kdo navrhuje zpřístupnění důkazu, platí náklady na takové zpřístupnění. Od roku 2015 je v řízeních se soutěžním charakterem možná náhrada dílčích nákladů. Jde o soudní poplatek a důvodné náklady na právní zastoupení.³⁸ Dále je také možná náhrada nákladů za technické zpracování, jako jsou např. kopie dokumentů.³⁹ Právní zástupci účastníků, kteří jsou většinou placeni od hodiny či od úkonu, procházejí veškerou dokumentaci velice důkladně, a tím se i zvyšují náklady řízení.⁴⁰ Po novele z roku 2015 soudy mají možnost přesunout břemeno nákladů na druhou stranu sporu, nicméně by taková praxe neměla být častá.⁴¹ Návrh na zpřístupnění si proto často nemohou dovolit skuteční poškození, neboť k tomu nemají dostatečné finanční prostředky. Zároveň jak již bylo zmíněno, může to též vést k tzv. *blackmailingu*.

Americká úprava *discovery* obsahuje i sankce. V případě, že dožádaná strana nevyhoví příkazu soudu o zpřístupnění důkazu, takové jednání může být považováno za pohrdání soudem.⁴² Rozhodnutí soudu o spáchání činu pohrdání soudem má osobu donutit ke spolupráci se soudem, v tomto případě tedy k zpřístupnění daných důkazů, účelem není sankcionovat. Jde o civilní delikt a sankce závisí na právní úpravě jednotlivých států. Např. v Kalifornii sankce za takový čin může spočívat buď v uložení pokuty, kterou povinný musí zaplatit soudu, může však spočívat i v nepodmíněném odnětí svobody, anebo obojí. Odnětí svobody může trvat tak dlouho, dokud se povinný nepodvolí soudu a důkaz nezpřístupní.⁴³

2.2.2 Zpřístupňování důkazů v Anglii a Walesu

V Anglii a Walesu jsou pro řízení v oblasti hospodářské soutěže příslušné dva soudy, *High Courts* a *Competition Appeal Tribunal* (dále jen „CAT“). *High Court* je soud z povahy věci, součástí anglického soudního systému, který soudí *inter alia* i soutěžněprávní spory, kdežto CAT byl založen zákonem v roce 2002 jako specializovaný soutěžní orgán rozhodující mj. o odvoláních proti rozhodnutí správního orgánu *Competition and Markets Authority* ve věcech soutěžních, a též o

---

³⁷ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

³⁸ United States Code, kniha 15, §15(a).

³⁹ United States Code, kniha 28, §1920.

⁴⁰ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

⁴¹ FRCP, čl. 26(c)(1)(B).

⁴² FRCP, čl. 37 (b).

⁴³ ACKERMAN Jr., Thomas C. Standards of Punishment in Contempt Cases. *California Law Review*, prosinec 1951, roč. 39, č.4, str. 558.

soukromoprávních žalobách o náhradu škody.⁴⁴ Od roku 2015 je CAT příslušný k projednávání nejen *follow on* žalob, ale i žalob *stand-alone*,⁴⁵ a v témže roce došlo poprvé k postoupení věci z *High Court* na CAT s odůvodněním, že CAT je pro rozhodnutí tak specifické věci lépe profesionálně vybaven.⁴⁶ Řízení před *High Courts* je upraveno Pravidlech civilního řízení z roku 1998⁴⁷, řízení před CAT se řídí Pravidly CAT z roku 2015.⁴⁸ V řízeních u obou soudů jsou nevýrazné rozdíly, to před CAT je více neformální a flexibilní a rozhoduje senát složený ze tří osob, kdy předsedou je osoba s právním vzděláním a další dvě jsou běžní členové CAT, zatímco před *High Court* rozhoduje samosoudce.⁴⁹ Oba soudy tak sice mají odlišnou úpravu řízení, avšak co se týče zpřístupnění, pravidla jsou prakticky stejná.⁵⁰

Zpřístupnění v Anglii a Walesu je (a před Směrnicí bylo) založeno na systému tzv. *menu*. Soud má na výběr z řady možností, kdy vezme v úvahu hlavní cíl zpřístupnění a přiměřenost. Škála se pohybuje v rozmezí od žádného zpřístupnění až po „standartní zpřístupnění“.⁵¹ Standartní zpřístupnění znamená, že strana musí zpřístupnit ty dokumenty, o které se opírá, dokumenty, které nepříznivě ovlivňují její tvrzení nebo tvrzení druhé strany, nebo naopak podporují tvrzení druhé strany, a dokumenty, které má zpřístupnit na základě dosavadní relevantní praxe.⁵² Pro řízení před CAT je ještě potřeba, aby návrhové specificky pojmenoval požadované dokumenty,⁵³ a zpřístupnění odpovídalo zásadě proporcionality ve vztahu k předmětu řízení vyčíslenému v penězích, důležitosti případu, komplexnosti případu, a finančním poměrům stran.⁵⁴ Proporcionalita však není součástí pravidel pro řízení před *High Courts*. Jak před *High Courts* tak před CAT je také možné nařídít zpřístupnění ještě před zahájením řízení i zpřístupnění dokumentů v dispozici třetí strany.⁵⁵ Pro zpřístupnění před zahájením řízení je třeba, aby návrhové prokázal, že dokumenty, které žádá zpřístupnit, lze zpřístupnit podle standartního zpřístupnění. Mimo to takové zpřístupnění musí mít za cíl upuštění od zahájení řízení, vést k mimosoudnímu vyřešení

---

⁴⁴ Competition Appeal Tribunal. *About the Tribunal* [online]. Catribunal.org.uk, 2019 [cit. 13. února 2019]. Dostupné na: <<https://www.catribunal.org.uk/about>>.

⁴⁵ Competition Act z roku 1998, č. 41, United Kingdom, S 47A.

⁴⁶ Competition Appeal Tribunal: Rozhodnutí ze dne 14. července 2016, *Sainsbury's Supermarkets Ltd. v Mastercard Inc. a další*. 1241/5/7/15 (2016).

⁴⁷ Civil Procedure Rules, pravidla civilního řízení Court of Appeal, High Court of Justice, County Courts, England and Wales, 10. prosince 1998, č. SI 1998/3132 (dále jen „CPR“).

⁴⁸ Competition Appeal Tribunal Rules z roku 2015, č. 1648 (dále jen „CAT Rules“).

⁴⁹ PARCU, Pier, MONTI, Giorgio, BOTTA, Marco. *Private Enforcement of EU Competition Law: The Impact of the Damages Directive*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishers, 2018, str. 93.

⁵⁰ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

⁵¹ CPR, 31.5 (7).

⁵² CPR, 31.6.

⁵³ Competition Appeal Tribunal: Rozhodnutí ze dne 7. listopadu 2008, *Albion Water Ltd. v Water Services Regulation Authority*. 1046/2/4/04 (2008).

⁵⁴ CAT Rules, 4(2).

⁵⁵ CAT Rules, 62, 63; CPR 31.16, 31.17.

sporu, anebo ke snížení nákladů řízení.⁵⁶ Všechna tyto omezení mají zřejmě vést opět k ochraně před tzv. *fishing expeditions*. Důkazy týkající se programů shovívavosti ani narovnání neměly před Směrnicí žádnou speciální ochranu před zpřístupněním. Dokonce ani fakt, že šlo o důvěrné informace, nutně neznamenal, že tyto důkazy budou vyloučeny ze zpřístupnění. Platilo pravidlo, že osoba nemusela zpřístupňovat dokumenty, které by vedly k sebeobvinění.⁵⁷

I přesto, že anglické zpřístupňování důkazů nakonec není tak daleko od americké úpravy, v čem se liší jsou náklady řízení. Jak je uvedeno výše, jedním z hlavních problémů amerického systému jsou vysoké náklady, neboť je založen na „každý hradí své vlastní náklady“. Anglický systém civilního řízení však stojí na kontinentálním systému náhrady nákladů, tedy že strana, která ve sporu vyhrála, má nárok na náhradu nákladů řízení stranou, která byla ve sporu neúspěšná.⁵⁸ Soud má však za určitých podmínek možnost nařídít náhradu nákladů jinak.⁵⁹ Jak již bylo uvedeno, zpřístupnění může být nákladnou záležitostí, a proto navrhovatel dvakrát zváží, zda je právo opravdu na jeho straně a má šanci spor vyhrát, a tudíž se mu vrátí náklady do sporu investované. Tento systém chrání před náhodným podáváním návrhů na zpřístupnění, čímž by navrhovatel mohl jednak získávat informace spojené např. s obchodním tajemstvím nebo náhodně široce vyhledávat neurčitý dokument, který by ho zachránil v řízení ve věci, a jednak neúměrně zvyšovat náklady řízení i pro druhou stranu sporu. S vědomím toho, že soud může mj. v případě nedůvodných nákladů rozhodnout o náhradě nákladů jinak než dle principu úspěchu ve věci, navrhovatele limituje v podávání nesmyslných návrhů. Zároveň také chrání před potenciálním *blackmailingem*, neboť žalovaná strana nebude vyhrožovat vysokými náklady řízení a nutit tak navrhovatele k mimosoudnímu vyrovnání, když navrhovatel ví, že jeho žaloba je oprávněná, a že tyto náklady mu budou při úspěchu ve sporu nahrazeny.

Kromě klasického zpřístupňování důkazů Pravidla civilního řízení ještě umožňují ve své části 18 tzv. příkaz k dodání dodatečných informací. Strana má právo se dožadovat na soudu, aby nařídil druhé straně, aby určitou záležitost vyjasnila nebo k ní dodala další informace. Předtím, než však takovou žádost zašle soudu, druhou dožádanou stranu nejdříve osloví se žádostí o dodání informace sama.⁶⁰ V tomto případě se náklady řídí pravidlem, že každý nese své vlastní.⁶¹

---

⁵⁶ CPR 31.16 (3).

⁵⁷ PARCU: *The Impact of the Damage Directive*, str. 100.

⁵⁸ CPR 44.2(2)(a).

⁵⁹ CPR 44.2(2)(b).

⁶⁰ CPR, Practice Direction 18, odst. 1.1.

⁶¹ CPR 44.10 a CPR Practice Direction 18 odst. 5.8(2).

2.3 Zpřístupňování důkazů na úrovni EU před účinností Směrnice

Nejen americký a anglický právní řád obsahoval před rokem 2014 úpravu zpřístupňování důkazů. I v rámci evropského práva existoval institut zpřístupnění, a i přesto, že se nevztahoval konkrétně k soukromoprávnímu vymáhání soutěžního práva, poškození ho mohli využít. Kromě Anglie a Walesu také mnoho členských států mělo pravidla pro zpřístupňování důkazů v civilním řízení a někdy i konkrétně pro soukromoprávní vymáhání škody, avšak mezi těmito úpravami existovaly významné rozdíly. Jak říká recitál 7 Směrnice, „*tyto rozdíly vedou k nejistotě, pokud jde o podmínky, za nichž mohou poškozené strany uplatnit právo na odškodnění, které jim přiznává Smlouva o fungování EU, a nepříznivě ovlivňují skutečné uplatňování tohoto práva.*“ Rozdíly mohou mít za následek nerovné podmínky v řízení o náhradě škody a mohou nepříznivě ovlivnit hospodářskou soutěž na trzích.

2.3.1 Dokumenty v dispozici odpůrce či třetí strany

Hlavním zdrojem úpravy zpřístupňování důkazů, které se nachází v dispozici protistrany nebo třetí strany, byla směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví (dále jen „PDV směrnice“),⁶² podle které „*členské státy zajistí, aby na žádost strany, která poskytla obvykle dostupné důkazní prostředky dostatečné na podporu jejich tvrzení a při prokazování těchto tvrzení uvedla i důkazní prostředky, které jsou pod kontrolou protistrany, mohly příslušné soudní orgány nařídít protistraně předložení takových důkazních prostředků, s výhradou ochrany důvěrných informací. Pro účely tohoto odstavce mohou členské státy stanovit, že přiměřený vzorek podstatného počtu rozmnoženin díla nebo jiného chráněného předmětu bude příslušnými soudními orgány považován za dostatečný důkaz.*“⁶³ PDV směrnice mluví též o tom, že soud může nařídit rychlé a efektivní zajištění důkazu v souvislosti s potenciálním porušením práva duševního vlastnictví ještě před zahájením samotného řízení ve věci. Navrhující strana pro podporu tvrzení o porušení svého práva musí navrhnout též jiné přiměřeně dostupné důkazy.⁶⁴ V rámci existující evropské legislativy byla pro Směrnici právě tato úprava základním stavebním kamenem pro zpřístupňování důkazů, jak vyplývá z pracovního dokumentu Komise doprovázející Bílou knihu.⁶⁵

Také na základě ALI/UNIDROIT⁶⁶ principů může soud na návrh nařídit zpřístupnění relevantních, nepřivilegovaných a opodstatněných důkazů, které jsou v držení protistrany nebo třetí strany. Přitom fakt, že takový důkaz může být použit v neprospěch strany, jež jej zpřístupňuje,

---

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví, Úř. Věst. L/157, 30. 4. 2004.

⁶³ Čl. 6 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

⁶⁴ Pracovní dokument k Zelené knize, odst. 67.

⁶⁵ Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 95.

⁶⁶ UNIDROIT je mezinárodní ústav pro sjednocení mezinárodního práva soukromého s cílem přispět k harmonizaci mezinárodního soukromého práva a tím přispět k rozvoji mezinárodního obchodu. Ve spolupráci s Americkým právním institutem v r. 2004 vytvořila dokument ALI/UNIDROIT, jehož součástí je soubor pravidel pro nadnárodní civilní řízení. *ALI/UNIDROIT, Principles of Transnational Civil Procedure*. New York: Cambridge University Press, 2006.

nezakládá možnost odmítnout takové zpřístupnění. Žádající strana musí detailně popsat relevantní fakta případu a označit jiné důkazy, které její tvrzení podporují.⁶⁷

Tato uvedená pravidla se týkají pouze možnosti soudu nařídít zpřístupnění, nikdy nemluví o povinnosti. Jak však rozhodl SDEU již v roce 2006, může nastat situace, kdy je soud povinen nařídít zpřístupnění na základě zásady efektivity. V rozhodnutí *Laboratoires Boiron* se SDEU vyjádřil, že pokud důkaz o zásadních skutečnostech případu není v dispozici té strany, na které leží důkazní břemeno, je soud v souladu se zásadou efektivity povinen použít všechny procesní prostředky, které mu dává vnitrostátní právo, mezi nimiž je nařízení nezbytného dokazování, včetně předložení aktu nebo písemnosti, jež má v dispozici jiný účastník řízení či třetí osoba.⁶⁸ Zásada efektivity není výslovně definována v žádném primárním právu EU, avšak i přesto s ní jak primární, tak sekundární právo či SDEU ve svých rozsudcích pracují,⁶⁹ a tak je uznávána jako jednou ze základních zásad práva EU. I přes existenci tohoto rozhodnutí se tato povinnost však nijak neprojevila v předmětné Směrnici.

2.3.2 Dokumenty v dispozici Komise

2.3.2.1 Poskytnutí dokumentů jednotlivci

Komise je vedle soutěžních orgánů další subjekt, který dohlíží nad dodržováním hospodářské soutěže. Proto i ta u sebe má dokumenty, které by poškozenému mohly být užitečné pro prokazování. Dostat se k těmto důkazům bylo určitým způsobem možné i před samotnou Směrnici. Jedním ze základních principů EU je transparentnost rozhodování, proto i primární právo obsahuje několik ustanovení o zpřístupnění dokumentů v dispozici Komise, avšak hlavním cílem této úpravy bylo vytvoření více transparentní veřejné správy, nikoli umožnění zpřístupnění důkazů v civilním řízení.⁷⁰ Vzhledem k tomu, že žádná specifická úprava získání dokumentů Komise souvisejících s řízením o porušení soutěžního práva neexistovala, jediným způsobem, jak se poškozený k takovým dokumentům mohl dostat, bylo podání žádosti dle čl. 15 odst. 3 SFEU, jenž je proveden v Nařízení 1049/2001 ze dne 30. května 2001, o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise, Úř. Věst. L 145/43, 31. 5. 2001 (dále jen „Transparentní nařízení“). Uvedené ustanovení obsahuje právo všech občanů EU a fyzických i právnických osob

⁶⁷ ALI/UNIDROIT, *Principles of Transnational Civil Procedure*. New York: Cambridge University Press, 2006, princip 16.2.

⁶⁸ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 7. září 2006, *Laboratoires Boiron SA v. Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales de Lyon*. C-526/04, Sb. rozh. s. I-07529 (dále jen „Laboratoires Boiron“), para 55, 57.

⁶⁹ Např. efektivita politik EU (čl. 13 (1) Smlouvy o Evropské Unii ze dne 26. října 2012, C-326/13, dále jen „SEU“), efektivita Strukturálních fondů (Čl. 177 SFEU), zajištění efektivního přístupu ke spravedlnosti (čl. 81 (2) SFEU), aplikace zásady efektivity v Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 20. prosince 2017, *Caterpillar Financial Services sp. z o.o. v Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie*. C-500/16, Sb. rozh. v elektronické databázi.

⁷⁰ V případě Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 27. února 2014, *Komise v EnBW Energie Baden-Württemberg AG*. C-365/12, Sb. rozh. v elektronické databázi (dále jen „EnBW“), Tribunál rozhodl, že Transparentní nařízení nemá sloužit k neomezenému zpřístupnění dokumentů v kartelových spisech Komise za účelem soukromoprávního vymáhání.

sídlících na území členských států k přístupu k dokumentům Evropského parlamentu, Komise a Rady. Takto může přímo poškozený požádat o přístup k dokumentu z jakéhokoli důvodu včetně souvislosti s protisoutěžním jednáním, jenž je v držení Komise, a to i bez udání důvodu. Přístup k těmto dokumentům může být omezen z několika důvodů,⁷¹ kterým se práce věnuje v následujících odstavcích. Tato omezení obecného pravidla představují ochranu efektivního veřejnoprávního prosazování soutěžního práva, zvláštního veřejného zájmu, ale i ochranu soukromí.⁷²

Navrhovatelé Komisi nejčastěji žádají o zpřístupnění dokumentů, které má Komise ve své dispozici díky programům shovívavosti. Podle čl. 4 odst. 2 Transparenčního nařízení mohou instituce, neexistuje-li převažující veřejný zájem, odmítnout zpřístupnění dokumentů, pokud by to ohrozilo ochranu:

- obchodních zájmů fyzických nebo právnických osob, včetně práv duševního vlastnictví,
- soudního řízení nebo právního poradenství, nebo
- cílů inspekce, vyšetřování a auditu.

Opět pod podmínkou neexistence veřejného zájmu instituce může odeprít zpřístupnění dokumentů pro interní použití nebo těch, které se vztahují k záležitosti, o níž dosud nebylo rozhodnuto, pokud by takové zpřístupnění vážně ohrozilo rozhodovací proces.⁷³ Dokumenty pro interní využití obsahující stanoviska pro vnitřní použití v rámci porad a předběžných konzultací mohou být ke zpřístupnění odeprény, pokud by to vážně ohrozilo rozhodovací proces orgánu, opět pod podmínkou neexistence veřejného zájmu na zpřístupnění.⁷⁴ K těmto ustanovením se vztahují 3 zásadní rozsudky, které zásadně ovlivnily použití Transparenčního nařízení pro soukromoprávní vymáhání. V prvním z nich, *CDC Hydrogen Peroxide*,⁷⁵ SDEU řekl, že požadovaný seznam dokumentů obsažených ve spisu Komise týkající se vyšetřování a pokutování účastníků kartelu, nepředstavuje žádné obchodní tajemství, tudíž odmítnutí zpřístupnění takového dokumentu nemůže být odůvodněno čl. 4 odst. 2 Transparenčního nařízení. Zároveň také prohlásil, že programy shovívavosti nejsou jediným prostředkem zajišťujícím dodržování soutěžního práva EU, ale že toho mohou docílit též žaloby na náhradu škody,⁷⁶ které mohou na soutěžitele působit jako odrazující nástroj. V případě *EnBW* Komise poté, co odmítla zpřístupnění, požadované dokumenty v odůvodnění rozdělila do několika kategorií. Tyto kategorie poté podřadila pod výjimky ze zpřístupnění dle čl. 4 odst. 2 a 3 Transparenčního nařízení. Tribunál se

---

⁷¹ Transparenční nařízení, čl. 2.

⁷² Transparenční nařízení čl. 4.

⁷³ Transparenční nařízení, čl. 4 odst. 3.

⁷⁴ Transparenční nařízení čl. 4 odst. 3.

⁷⁵ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 15. prosince 2011, *CDC Hydrogene Peroxide v Komise*. T-437/08, Sb. rozh. s. II-08251.

⁷⁶ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 104.

k tomu vyjádřil tak, že Komise je povinna až na výjimky přezkoumat každý dokument jednotlivě předtím, než jejich zpřístupnění v podobě kategorie ohodnotí jako nepřípustné. Také v tomto rozhodnutí Tribunál zdůraznil, že žaloby na náhradu škody mohou mít v soutěžním právu stejný účinek jako programy shovívavosti, co se zajištění dodržování soutěžního práva EU týče.⁷⁷ Proti tomu však stojí pozdější rozhodnutí Tribunálu ve věci *Nizozemí v Komise*.⁷⁸ V něm se mluví o vyvratitelné domněnce, na základě které zpřístupnění kategorie dokumentů ve spisu Komise v kartelových věcech by poškodilo účel vyšetřování a obchodní zájmy účastníků takových řízení, a to nehledě na to, zda takové řízení stále probíhá či zda je již ukončeno.⁷⁹ I přesto však nic nebrání Komisi, aby navrhovateli zpřístupnila části nezveřejněných rozsudků v kartelových věcech, které neobsahují tajné informace.⁸⁰ V dalším řízení v této věci SDEU potvrdil rozhodnutí Tribunálu, a potvrdil tak existenci této vyvratitelné domněnky. Je třeba však říci, že takové rozhodnutí nebrání požadovat zpřístupnění jednotlivých dokumentů nebo vznést námitku převažujícího veřejného zájmu.⁸¹

Navrhovatel proto musí v žádosti prokázat, jak moc je pro něj nezbytné získat přístup k těmto dokumentům, aby Komise na základě těchto tvrzení zvažila, zda je v daném případě větší zájem na zpřístupnění důkazů či na ochraně dokumentů před zveřejněním. Nikde SDEU však již nedává pokyny k tomu, jak poměřovat onu „nezbytnost“, a tak se zdá, že celé řízení o zpřístupnění na základě Transparenčního nařízení je nepředvídatelné. Proto je nyní Směrnice nejlepším prostředkem, jak se dokumentů od Komise domoci.

Jedním z dalších možných přístupů k dokumentům souvisejících se soutěžním řízením, které jsou ve spisu vedeném Komisí, je upraven Nařízením č. 773/2004 o vedení řízení Komise podle článků 81 a 82 Smlouvy o ES (dále jen „Soutěžní nařízení“).⁸² Dle čl. 15 odst. 1 mohou získat přístup ke spisům pouze ty osoby, kterým Komise určila prohlášení o námitkách v rámci správního řízení. Dále čl. 16a odst. 1 stanoví, že dokumenty získané Komisí v soutěžních řízeních mohou být použity pouze pro soudní nebo správní řízení jehož předmětem je použití čl. 101 a 102 SFEU. Problém však vězí v tom, že informace získané z programu shovívavost nebo návrhu na narovnání může použít strana, která takové informace získala, pouze pokud je to nutné na obhajobu jejích práv v řízeních před Evropskými soudy v případě přezkoumání Komise, před soudy členských

---

⁷⁷ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 106.

⁷⁸ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 13. září 2013, *Nizozemí v Komise*. T-380/08, Sb. rozh. v elektronické databázi.

⁷⁹ Tamtéž, odst. 45.

⁸⁰ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 7. října 2014, *Schenker AG v Komise*. T-534/11, Sb. rozh. v elektronické databázi

⁸¹ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 111.

⁸² Nařízení Komise č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004, o vedení řízení Komise podle článků 81 a 82 Smlouvy o ES s významem pro EHP, ve znění Nařízení Komise (EU) 2015/1348 ze dne 3. srpna 2015, Úř. Věst. L 123, 27. 4. 2004 a Úř. Věst. L 208/3, 5. 8. 2015.

států v případě rozdělování pokuty, kterou soutěžitelům uložila Komise, nebo v případě přezkumu rozhodnutí soutěžního orgánu.⁸³ Z toho vyplývá, že použití takto získaných dokumentů v řízeních o soukromoprávním vymáhání soutěžního práva dle této úpravy použitelné nejsou.

2.3.2.2 Poskytnutí dokumentů soudu členského státu

Přístup k dokumentům Komise však může získat i vnitrostátní soud členského státu, a to na základě jak primárního, tak i sekundárního práva. Na základě primárního práva mají členské státy a orgány EU povinnost vzájemné loajální spolupráce.⁸⁴ Soudy tak mohou požádat Komisi o spolupráci v oblasti ochrany hospodářské soutěže, a ta jim tak musí poskytnout informace, jež má v dané věci k dispozici. V rámci sekundárního práva je tato vzájemná spolupráce upravena v čl. 15 odst. 1 Nařízení č. 1/2003, kde je upravena již konkrétně pro oblast čl. 101 a 102 SFEU, na jehož základě může členský stát požádat Komisi o zaslání dostupných informací nebo stanoviska ke konkrétnímu případu v této oblasti.⁸⁵ K použití takto získaných dokumentů vnitrostátním soudem níže.

---

⁸³ Soutěžní nařízení, čl. 16a odst. 2.

⁸⁴ SEU, čl. 4 odst. 3.

⁸⁵ Nařízení č. 1/2003, čl. 15 odst. 1.

3 Zpřístupnění důkazů v dikci Směrnice

Ve svém textu Směrnice bojuje s důkazní asymetrií zpřístupněním různých druhů důkazů či kategorií důkazů. Jak píšou autoři Komentáře k Zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, „*tento institut má zabezpečit, aby ten, kdo se cítí být poškozen protiprávním omezením hospodářské soutěže mohl překlenout svůj nezaviněný a informační deficit, který mu brání buď v řádném podání žaloby o náhradu škody způsobené porušováním právních pravidel hospodářské soutěže, případně v unesení břemene tvrdit a prokazovat své právo na náhradu této škody nebo jiné újmy.*“⁸⁶ Složitost dokazování závisí především na relevantním produktovém a geografickém trhu, posouzení tržní síly soutěžitele, existence protisoutěžního jednání (které však v rámci *follow on* žaloby již nemusí být prokazováno), posouzení dopadů jednání na hospodářskou soutěž, a to včetně dotčenosti potenciálního poškozeného protisoutěžním jednáním, vzniku a výše škody, a popis příčinné souvislosti mezi jednáním podniku a dopady na soutěž, a přeneseně na újmu poškozeného. Významnost se také bude měnit na základě řešení kartelových otázek či otázek zneužití dominantního postavení.⁸⁷ Navíc u kartelu se určitá společenská škodlivost již předpokládá.⁸⁸

Směrnice se ke zpřístupňování staví opatrně, neboť především co se programů shovívavosti a narovnání týče, mezi členskými státy jde o citlivou záležitost, a tak členskými státy ukládá minimální standard. Komise nechala členskými státy poměrně dost volné ruce pro implementaci, samotný proces zpřístupnění není Směrnicí vůbec upraven, a zvolila cestu jen základních požadovaných bodů. Základním principem pro implementaci je *acquis communautaire*, tudíž evropská úprava musí být minimálně ve stejné pozici jako ta vnitrostátní při stejném typu porušení. Vnitrostátní úprava, která staví zpřístupnění větší překážky než evropská, nemůže být použita.⁸⁹

Anglická verze směrnice mluví o informacích, které mohou být zpřístupněny, jako o „*evidences*“. Tento pojem přebíral i český překlad směrnice, a tak o nich mluví jako o „důkazech“ i tam, kde se jedná o jakýkoli důkazní prostředek přípustný u příslušného vnitrostátního soudu. Pro další výklad proto budu pracovat s pojmem „důkaz“ i v případech, kdy se bude jednat o důkazní prostředek. Často se také v textu již automaticky objevuje pojem „dokumenty“ či „informace“ na místech, kde se stále mluví o důkazních prostředcích, a to zřejmě proto, že to bude majoritní typ důkazního prostředku. Směrnice za důkaz považuje všechny druhy získaných důkazních prostředků, které jsou přípustné u vnitrostátního soudu, a to zejména dokumenty a veškeré jiné

⁸⁶ KRAMAŘÍK, Roman a kol. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, str. 92.

⁸⁷ KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, úvodní poznámky k dílu 1 hlavy III., odst. 5.

⁸⁸ Směrnice, čl. 17.

⁸⁹ CUMMING, George, FREUDENTHAL, Mirjam. *Civil procedure in EU competition cases before the English and Dutch courts*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer International B.V, 2010, str. 109.

předměty obsahující informace bez ohledu na nosič, na němž jsou tyto informace uloženy.⁹⁰ Půjde tedy o písemnost nebo informace, kterými lze zjistit stav věci. Písemností jsou jak listiny, tak elektronické soubory, nosičem např. USB, CD, DVD aj. Jinými prostředky mohou být také výslechy svědků, znalecký posudek, vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob.⁹¹ Kromě jednotlivých důkazů může být předmětem návrhu o zpřístupnění též kategorie důkazů.

Úpravu zpřístupnění důkazů najdeme v Kapitole II., článkách 5 až 8, odůvodnění jsou obsažena v recitálu 14. až 33. V článku 5 se věnuje povinnosti žalovaného, žalobce a třetí strany důkazy zpřístupnit, v článku 6 zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu orgánu pro ochranu hospodářské soutěže, v článku 7 omezení zpřístupnění a v článku 8 se pak věnuje sankcím za porušení takto uložené povinnosti zpřístupnit uložené soudem.

3.1 Zpřístupnění důkazů stranami sporu a třetí stranou

Směrnice v čl. 5 odst. 1 ukládá členským státům povinnost ve svých právních rádech umožnit soudům na žádost strany nařídit jak žalovanému, tak žalobci nebo třetím stranám zpřístupnit důkazy nebo kategorii důkazů, jež mají pod svou kontrolou.

3.1.1 Přiměřeně dostupné důkazy dostatečně podporující věrohodnost nároku

Odůvodnění žádosti musí obsahovat „*přiměřeně dostupné skutečnosti a důkazy, které dostatečně podporují věrohodnost jeho nároku na náhradu škody.*“⁹² Důvodem, proč Směrnice vyžaduje po navrhovateli, aby s návrhem představil určité důkazy podporující věrohodnost jeho nároku je ten, aby soud nebyl zahrnut nepřehledným množstvím nesmyslných žádostí, aby mohl posoudit adekvátnost, relevanci a přiměřenost navrhovaného zpřístupnění, a aby měl na čem stavět samotný příkaz k zpřístupnění.⁹³ Otázkou je, co se rozumí pod *přiměřeně dostupné*, a co co pod *dostatečně podporující*. Tato slova v anglické verzi převzala Směrnice ze čl. 6 PDV směrnice, kdy v judikatuře k této úpravě se např. německé soudy vyjádřily, že k hodnocení stupně pravděpodobnosti existence věrohodnosti nároku je potřeba, aby důkazy prokázaly určitý stupeň pravděpodobnosti, nikoli jen *pouhou* možnost.⁹⁴ Jak bylo uvedeno výše, Směrnice se úpravou zpřístupnění důkazů v PDV směrnici z velké části inspirovala, a tak můžeme výklad jejich ustanovení použít i pro výklad ustanovení samotné Směrnice. Posouzení *dostatečně podporujícího* se liší případ od případu. Navrhovatel by mohl například předložit rozhodnutí soutěžního orgánu, které potvrzuje, že byl žalovaný členem kartelu vztahujícímu se k produktu X na území Y a po dobu Z. Spolu s tím dodá

⁹⁰ Směrnice, čl. 2 odst. 13.

⁹¹ KINDL: *Zákon o náhradě škody*..., k §10, odst. 27.

⁹² Směrnice, čl. 5 odst. 1.

⁹³ Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 101.

⁹⁴ Federální soudní dvůr Německé spolkové republiky: Rozhodnutí z 1. srpna 2006, X ZR 114/03, BGHZ 169, 30; WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

účtenky potvrzující nákup produktu X na území Y a v době Z. Takové prokázání by mělo být dostatečně podporující pro jeho nárok.⁹⁵

V první větě čl. 5 odst. 1 Směrnice uvádí, že přiměřeně dostupné skutečnosti a důkazy musejí dostatečně podporovat věrohodnost nároku žalobce na náhradu škody. To se však vztahuje pouze na návrh podaný žalobcem. Až v druhé větě téhož článku se píše, že návrh na zpřístupnění může podat i žalovaný, na kvalitu návrhu podaného žalovaným vůči žalobci Směrnice však žádné požadavky neklade. V odst. 2 je již pro obě skupiny specifikováno, že jednotlivé důkazy i kategorie důkazů musí být co nejpřesněji a co nejúžeji vymezeny na základě přiměřeně dostupných skutečností uvedených ve zdůvodnění. Z toho vyplývá, že i návrh žalovaného musí obsahovat co nejpřesnější a nejúžeji vymezení důkazů na základě přiměřeně dostupných skutečností. Je evidentní, že nemůže být po žalovaném žádáno, aby důkazy označené v jeho návrhu na zpřístupnění nějak podporovaly jeho nárok na náhradu škody, neboť on žádný nárok na náhradu škody netvrdí, avšak zůstává otázkou, zda takto vymezené důkazy musí také dostatečně podporovat věrohodnost jeho návrhu na zpřístupnění či jiného tvrzení, kterého se tímto návrhem na zpřístupnění snaží domoci. Ze znění těchto ustanovení se totiž zdá se, že nároky na návrh žalovaného na zpřístupnění jsou menší, než na návrh žalobce, a to bez jakéhokoli odůvodnění.

3.1.2 Relevance a specifikace

Soud může nařídít zpřístupnění jednotlivých důkazů nebo relevantních kategorií důkazů vymezených co nejpřesněji a co nejúžeji.⁹⁶ Text Směrnice neuvádí, k čemu mají důkazy nebo kategorie důkazu být relevantní. Komise v pracovním dokumentu říká, že by měly být relevantní k případu vzneseného žalobcem. Důkazy nebo informace, jejich zpřístupnění je navrženo, musí být schopné podpořit fakta, která žalobce tvrdil při zahájení řízení.⁹⁷

Zatímco požadavek relevance Směrnice uvádí kromě odst. 2 též v odst. 1 ve spojitosti s důkazy obecně (nerozděluje na důkazy jednotlivé či kategorie důkazů), ve věci specifikace se může zdát, že se tak vztahuje pouze na kategorie důkazů. Ani odůvodnění nemluví ve svém recitálu 16 jasně, neboť uvádí opět pouze specifikaci kategorie důkazů. V recitálu 23 už můžeme najít řešení, kdy je v poslední větě uvedeno, že „*obecné žádosti o zpřístupnění důkazů by nebyly slučitelné s povinností žádající strany vymezit důkazy nebo jejich kategorie co nejpřesněji a nejúžeji.*“ Zde se specifikace vztahuje na oboje – důkazy i kategorie důkazů. K otázce, jak specificky označené by měly být jednotlivé důkazy, se K. Svoboda vyjadřuje, že „*relativně neurčité označení důkazního prostředku nebo skupiny důkazů, které mají být zajištěny, nebude důvodem pro odmítnutí návrhu za předpokladu, že jeho neurčitost*

⁹⁵ Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 102.

⁹⁶ Směrnice, čl. 5 odst. 2.

⁹⁷ Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 108.

vyplývá z nedostatku informací, kterým navrhovatel zjevně trpí.⁹⁸ Kategorie důkazů by měla být vymezena například společnými charakteristikami (povaha, předmět, obsah, doba, v níž byly vydány, či jinými kritérii).⁹⁹ I přesto je určení, co je „nejpřesněji a nejužší vymezeno“ založeno na subjektivních poznacích. Wagner-von Papp tento problém ukazuje na konkrétním příkladu: navrhovatel v návrhu požadovaný důkaz popíše jako „e-maily mezi X a Y týkající se ceny produktu Z“. To by soudem mohlo být ohodnoceno i jako dostatečně specifikovaný samostatný důkaz, nedostatečně specifikovaný samostatný důkaz, i jako relevantní kategorie dokumentů, které jsou co nejpresněji a nejužší vymezeny na základě přiměřeně dostupných skutečností. Kdyby soud žádost zamítl proto, že je takto samostatný důkaz nedostatečně vymezený, Směrnice by nepřinášela nic nového pro zpřístupňování vzhledem k dosavadní praxi států s kontinentální tradicí (jak výše uvedeno). Podle něj, pokud je takto samostatný důkaz zhodnocen jako nedostatečně vymezený, je třeba jeho přípustnost zhodnotit jako co nejpresněji a nejužší vymezenou kategorii důkazů, neboť každý nedostatečně vymezený samostatný dokument je vždy součástí větší kategorie. Potom je na soudu zhodnotit, zda taková kategorie je co nejpresněji a nejužší vymezená.¹⁰⁰ Ve výkladu nám mohou pomoci pokyny Komise k některým aspektům PDV směrnice, podle kterých by při označování kategorií dokumentů v držení mohlo postačovat, že stupeň specifikace dokumentů jednak umožňuje odpůrci identifikovat konkrétní důkazy ve sféře jeho kontroly, a jednak umožňuje příslušnému soudu, aby rozhodl o návrhu na zpřístupnění těchto důkazů.¹⁰¹

3.1.3 Nezbytnost a proporcionalita

Kromě toho musí soud posoudit nezbytnost a přiměřenost zpřístupnění. Nezbytnost spočívá v tom, že neexistuje žádný jiný podobně vhodný nástroj, který by byl méně zasahující.¹⁰² Okruh nezbytnosti lze také posoudit z hlediska relevance, zda je důkaz relevantní pro prokázání dané skutečnosti.¹⁰³ Přiměřenost se vztahuje k oprávněným zájmům všech stran a dotčených třetích stran.¹⁰⁴ Z požadavku na přiměřenost vyplývá, že zpřístupnění lze nařídít pouze tehdy, pokud žalobce na základě obvykle dostupných skutečností věrohodně prokázal, že mu žalovaný způsobil škodu.¹⁰⁵ Soudy musí přihlídnout především ke třem hlediskům: rozsah, v jakém jsou tvrzení stran

⁹⁸ SVOBODA, Karel. K „lovení důkazů“ ve sporech o ochranu hospodářské soutěže. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 6, s. 161.

⁹⁹ Směrnice, recitál 16.

¹⁰⁰ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

¹⁰¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru. *Pokyny k některým aspektům Směrnice 2004/48/ES Evropského parlamentu a Rady o prosazování práv duševního vlastnictví*. COM/2017/0708 final, 29. 11. 2017 (dále jen „Pokyny k PDV směrnici“), str. 13.

¹⁰² Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 108.

¹⁰³ KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, k §10, odst. 50.

¹⁰⁴ Směrnice, čl. 5 odst. 3.

¹⁰⁵ Směrnice, recitál 16.

podpořeny dostupnými skutečnostmi a důkazy; rozsah a náklady požadovaného zpřístupnění; a ochrana důvěrných informací.¹⁰⁶

3.1.4 Pasivní legitimace

Návrh bude směřovat proti osobě, která má požadované důkazy pod svou kontrolou.¹⁰⁷ Touto osobou tak může být žalovaný nebo třetí osoba, může jí však být i sám žalobce. Může jí být i soutěžní orgán, k tomu více v podkapitole 3.2. Při úspěšném návrhu soud pasivně legitimované osobě ukládá povinnost tyto důkazy zpřístupnit navrhovateli. Dle Komise by kontrola nad důkazy měla být vykládána širěji než vlastnictví nebo držba.¹⁰⁸ Odpůrcem potom může být i osoba, která měla možnost se s dokumentem v minulosti seznámit (a pak postačí důkaz v podobně pouhé reprodukce nebo zodpovězení skutkové otázky, opisu, kopie dokumentu), avšak to již závisí na vnitrostátních úpravách jednotlivých členských států, neboť jak již bylo řečeno, Směrnice nastavuje pouze minimální rámec pro úpravu.¹⁰⁹

V soutěžních sporech zvláštní problém může představovat situace, kdy ve sporu figuruje podnik s dceřinými společnostmi, neboť soutěžiteli jsou zpravidla velké společnosti s rozsáhlou působností. Otázkou je, zda mateřská společnost ovládá dokumenty dceřiné společnosti, nebo naopak mateřská společnost ovládá dokumenty v rukách mateřské společnosti nebo jiné korporace v rámci stejného podniku.¹¹⁰ K tomu se Komise vyjádřila tak, že pokud existuje dostatečně odůvodněný a specifický návrh na zpřístupnění důkazu, odpůrce, který je mateřskou společností, je povinen provést důkladné pátrání v celé své organizaci, tj. včetně dceřiných společností, které jsou samostatné právnické osoby, které kontroluje, aby ověřil, kde se požadované důkazy nacházejí. Rozsah takového pátrání je omezen zásadou přiměřenosti a zároveň potřebnosti ve vztahu k nákladům.¹¹¹

Povinnost je naplněná, když povinný navrhovateli umožní přímý přístup k dokumentům, které navrhovatel žádá,¹¹² nicméně předtím, než soud nařídí zpřístupnění určitého důkazu od osoby, tato osoba má nejprve právo na to se ke zpřístupnění vyjádřit.¹¹³

3.1.5 Rozsah pravomoci soudů

Dle čl. 5 odst. 2 členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy měly *možnost* naříditi zpřístupnění. Rozhodování o zpřístupnění je proto plně v diskreci soudu, Směrnice neobsahuje

---

¹⁰⁶ Směrnice, čl. 5 odst. 3.

¹⁰⁷ Směrnice, čl. 5 odst. 1.

¹⁰⁸ Pokyny k PDV směrnici, str. 13.

¹⁰⁹ Např. česká úprava v ZNŠHS, KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, k §10, odst. 15, 16, 17.

¹¹⁰ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

¹¹¹ Pokyny k PDV směrnici, str. 13.

¹¹² KRAMARÍK: *Zákon o náhradě škody...*, str. 92.

¹¹³ Směrnice, čl. 5 odst. 7.

žádnou *povinnost* soudu zpřístupnění nařídit. Návrh Komise ukládal soudu v čl. 5 odst. 2 Směrnice *povinnost* nařídit zpřístupnění, když by strana prokázala, že dokument, který požaduje zpřístupnit, je relevantní pro řízení a dostatečně by ho specifikovala, avšak to se do konečné úpravy nedostalo.¹¹⁴ I přesto je ale v recitálu 15 Směrnice uvedeno, že „je vhodné zajistit, aby žalobci měli právo na zpřístupnění důkazů“, a to jak v české, tak v anglické verzi Směrnice, kdy s právem vzniká také povinnost, v tomto případě soudu. To se však nijak nepromítlo do samotného závazného textu Směrnice. Dovoluji si připomenout výše zmíněný *Laboratoires Boiron* případ, kterým SDEU rozhodl o tom, že v určitých situacích se na základě zásady efektivity může *možnost* soudu přeměnit na *povinnost*. Dle Wagner-von Pappa by Směrnice měla obsahovat vůči právo na zpřístupnění odpovídající povinnost, a že bez ohledu na *Laboratoires Boiron* by samotná zásada efektivity měla nepřímo přeměnit *možnost* uvedenou v čl. 5 na *povinnost* zpřístupnit.¹¹⁵

3.1.6 Vyloučené důkazy

Může se stát, že důkaz, který žalobce žádá zpřístupnit, obsahuje důvěrné informace. Důvěrnými informacemi máme na mysli např. obchodní tajemství nebo cenové strategie.¹¹⁶ Takové informace je potřeba ochránit, avšak na druhou stranu absolutní ochrana takových informací by často vedla pouze k neúspěchům ze strany poškozeného. Existují situace, které odkrytí takových informací vyžadují. Vnitrostátní soudy mohou rozhodnout o zpřístupnění důvěrné informace, pokud mají za to, že je jejich zpřístupnění relevantní k dostatečnému dokazování ve věci. K takovému zpřístupnění musí mít k dispozici účinná opatření.¹¹⁷ Opatřením může být např. možnost odstranit citlivé pasáže v dokumentech, vést neveřejná jednání, omezit okruh osob, které mohou důkazy vidět, nebo pověřit odborníky, aby vypracovali anonymizované shrnutí informací.¹¹⁸

Rozhodnout, jaká informace si zaslouží ochranu, není snadné, neboť se takové posouzení liší obor od oboru. Informace, která je stará, již nepovede k tajně dohodnutému výsledku, jelikož není pravděpodobné, že by naznačovala budoucí chování soutěžitelů, a tak již nepotřebuje ochranu jako důvěrná informace. Neexistuje však všeobecný konsenzus na tom, co je již stará informace natolik, aby nepředstavovala riziko pro hospodářskou soutěž.¹¹⁹ Tribunál v případě *Evonik Degussa* rozhodl, že pět let stará informace je již informací historickou a jako důvěrná informace by měla

---

¹¹⁴ Evropská komise. *Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži*. COM (2013) 404 final, 11. 6. 2013 (dále jen „Návrh Komise“).

¹¹⁵ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

¹¹⁶ Pracovní dokument k Bílé knize, odst. 112, 113.

¹¹⁷ Směrnice, čl. 5 odst. 4.

¹¹⁸ Směrnice, recitál 18.

¹¹⁹ Pokyny k PDV směrnici, odst. 90.

být posouzena pouze ve výjimečném případě.¹²⁰ Jsou však obory, ve kterých se uzavírají dlouhodobé smlouvy, nebo naopak obory, které se nerozvíjí tak rychle, a kde proto pětiletá doba nemůže být dostatečnou.¹²¹ Na druhou stranu, pokud jde o výměnu informací mezi soutěžiteli, kolikrát mohou být data považovaná za stará již po jednom roce nebo i dříve.¹²² Komise v odst. 90 Pokynů k použitelnosti čl. 101 SFEU uvádí, že „údaje lze například považovat za historické, jsou-li několikrát starší než průměrná doba platnosti smluv v daném odvětví, pokud tyto smlouvy naznačují opětovné sjednávání cen.“

Kromě důvěrných informací Směrnice nevyklučuje zpřístupnění žádných jiných konkrétních důkazů. I přesto existuje ještě jedno omezení, a to v čl. 5 odst. 6. Dle tohoto ustanovení soudy musí při zpřístupňování plně respektovat příslušné profesní mlčenlivosti stanovené unijním nebo vnitrostátním právem. Směrnice, její odůvodnění ani průvodní dokument Komise k Bílé knize neposkytují žádné podpůrné vysvětlení k tomuto ustanovení, a tak nám ve vzduchu visí otázka, jaké národní právo se bude aplikovat v případě sporu s mezinárodním prvkem. Jednotlivé členské státy mají různé právní úpravy mlčenlivosti, ať již jdeme od Anglie, kde jako ve všech *common law* státech mají právníci širokou ochranu, a pokračujeme k Německu, kde je naopak ochrana mlčenlivosti minimální.¹²³ Na vyřešení této otázky budeme muset počkat až podle toho, co přinese judikatura.

3.1.7 Dílčí závěr

Dle dikce Směrnice se dá se říci, že řízení má 2 fáze: první fází je podání návrhu, jenž musí mít určitou kvalitu, a druhou fází je rozhodování soudu o návrhu, při kterém jsou na soud kladeny další požadavky. Směrnice tímto vytváří poměrně úzký „filtr“ pro potenciálně zpřístupnitelné dokumenty tak, aby jednak nedošlo k náhlému extrémnímu zásahu do kontinentálních „zdrženlivých“ právních řádů, a jednak aby nedocházelo k příliš široce zaměřenému shromažďování informací, které jsou pro danou věc irelevantní (tzv. *fishbing expeditions*). Je potřeba zopakovat, že Směrnice ukládá minimální standard pro zpřístupnění, a proto státy, které mají úpravu zpřístupnění volnější (např. Anglie a Wales), ji mohou v tomto směru ponechat beze změny. Otevřenější úprava však není přípustná tam, kde Směrnice výslovně zpřístupnění určitých dokumentů zakazuje.

---

¹²⁰ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 28. ledna 2015, *Evonik Degussa v Komise*. T-341/12, Sb. rozh. v elektronické databázi, para. 84-86.

¹²¹ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 27. listopadu 2013, *Pilkington Group v Komise*. T-462/12, Sb. rozh. v elektronické databázi, para. 62-64, 70.

¹²² WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*.

¹²³ Tamtéž.

3.2 Zpřístupnění důkazů ze spisu vedeném u soutěžního orgánu

V čl. 6 a 7 se Směrnice zabývá zpřístupněním dokumentů, které jsou obsaženy ve spisu soutěžního orgánu. Snaží se tak najít rovnováhu mezi soukromoprávním a veřejnoprávní prosazováním, především s ohledem na program shovívavosti a narovnání. U zpřístupňování dokumentů ve spisech soutěžních orgánů je třeba brát v potaz zachování efektivity veřejnoprávního prosazování jak pro budoucí případy, tak pro aktuální konkrétní případ, jehož se žádost o zpřístupnění týká, pokud ještě řízení před správním orgánem nebylo skončeno. Otázkou je, do jaké míry může být takové prosazování postiženo ve prospěch soukromoprávnímu. V recitálu 21 je uvedeno, že zpřístupnění by nemělo *nepatříčně* snížit účinnost veřejnoprávního prosazování soutěžních předpisů, není uvedeno, že by nemělo účinnosti snížit *vůbec*. Přílišným zpřístupňováním by mohla být odhalena strategie soutěžního orgánu týkající v řízeních, či by to mohlo mít negativní dopad na způsob, jakým podniky se soutěžními orgány spolupracují.¹²⁴ V případě zpřístupňování dokumentů souvisejících s programem shovívavosti nebo narovnání by se podniky mohly zdráhat ve spolupráci se soutěžními orgány. Zpřístupněním těchto dokumentů by mohlo vzniknout riziko, že spolupracující subjekty budou vystaveni občanskoprávní nebo trestněprávní odpovědnosti za méně příznivých podmínek než ostatní spoluporušitelé, kteří s orgány nespolečně spolupracují.¹²⁵ Vzhledem k citlivosti těchto důkazů Směrnice v čl. 6 zavádí jiný přístup než vůči dokumentům v dispozici stran řízení.

Podle Wagner-von Pappa každá úprava soukromoprávního prosazování, která plně nezakazuje zpřístupnění dokumentů v rámci programu shovívavosti, způsobí menší zájem o využívání těchto programů. Svůj názor opírá o tvrzení, že jakmile se jedna nebo obě společnosti tvořící kartel připojí k programu shovívavosti, je téměř jisté, že také budou později poškozenými žalované na náhradu škody. Naproti tomu, pokud obě společnosti budou v kartelu pokračovat, žalované na náhradu škody budou jen v případě, že jejich kartel bude odhalen jinými způsoby, než je spolupráce v rámci programu shovívavosti, a to např. že je někdo zevnitř společnosti udá či bude zahájeno řízení na základě podnětu od zákazníků či dodavatelů těchto společností.¹²⁶

Důležité je zdůraznit to (a čím se také liší od řízení podle Transparenčního nařízení), že zpřístupnění dokumentů může nařídít pouze soud. Tato pravidla staví na již existujících procesních pravidlech upravených v čl. 15 odst. 1 Nařízení 1/2003.

V odst. 3 čl. 6 je uvedeno, že se tento článek nevztahuje na vnitřní dokumenty soutěžních orgánů a jejich vzájemné korespondence. Dokumenty nacházející se ve spisu soutěžního orgánu, o

---

¹²⁴ Směrnice, recitál 23.

¹²⁵ Směrnice, recitál 26.

¹²⁶ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*, poznámka pod čarou č. 330 a související text.

jejichž zpřístupnění bude navrhovatel zpravidla žádat, budou ty, které se týkají veřejnoprávního prosazování evropského soutěžního práva, a nejde o ty v odst. 3.

Co se týče důkazů obsažených ve spisech Komise, tam kde Směrnice mluví o orgánu pro hospodářskou soutěž (v této práci jako „soutěžní orgán“), myslí se tím také Komise.¹²⁷

3.2.1 Rozsah pravomoci soudu

Ze znění Směrnice není jasné, jak silná je pravomoc vnitrostátní soudů z hlediska nařizování zpřístupňování dokumentů v dispozici soutěžního orgánu. Na jednu stranu v recitálu 15 Směrnice uvádí, že vnitrostátní soud by měl mít možnost *nařídít* zpřístupnění nejen třetím stranám, ale též orgánům veřejné moci. Na druhou stranu se však v čl. 6 odst. 10 Směrnice říká, že „*členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy mohly po orgánu pro hospodářskou soutěž požadovat zpřístupnění důkazů...*“ V recitálu se tedy mluví o *nařízení* zpřístupnění, z čehož se dá usuzovat určitá povinnost soutěžních orgánů se podřídit nařízení soudu a důkazy zpřístupnit, avšak z čl. 6 odst. 10 naopak vyplývá určitá *možnost* soutěžního orgánu zpřístupnit, což by i umožňovalo soutěžnímu orgánu nevyhovět výzvě soudu. Tato otázka stále čeká na vyřešení SDEU.¹²⁸

3.2.2 Black list důkazy

Směrnice dokumenty rozděluje do několika kategorií podle stupně ochrany. Nejvyšší ochranu poskytuje prohlášením v rámci programu shovívavosti a návrhům na narovnání, protože zpřístupnění těchto dokumentů by mělo obzvláště škodlivý následek na spolupráce v rámci těchto programů.¹²⁹ Jde o tzv. *black list* důkazů. Tyto kategorie důkazů vnitrostátní soudy nemohou určité straně nebo třetí straně za žádných okolností nařídít zpřístupnit.¹³⁰ Prohlášením v rámci programu shovívavosti se má na mysli prohlášení dobrovolně poskytnuté podnikem, nebo záznam takového prohlášení, popisující poznatky tohoto podniku ohledně kartelu a jeho úlohy v něm.¹³¹ Ustanovení čl. 2 bod 16 dále uvádí, že jako prohlášení nemohou být považovány již existující informace, což jsou důkazy, které existují bez ohledu na řízení orgánu pro hospodářskou soutěž, ať již je taková informace součástí spisu vedeného u soutěžního orgánu, či nikoli,¹³² a tak jsou jako takové zpřístupnitelné. Prakticky stejný názor existoval již před přijetím Směrnice, a to v souvislosti s věcí *Pfleiderer*. V této věci totiž Generální advokát Mazák ve svém Stanovisku navrhl právě takové řešení, že nikoli veškeré dokumenty programu shovívavosti by byly vyloučené ze zpřístupňování, avšak

¹²⁷ Směrnice, čl. 2 bod. 8.

¹²⁸ IDOT, Laurence, PETRASINCU, Alex, KROES, Frank, WAGNER-VON PAPP, Florian, OSTI, Cristoforo. Disclosure of evidence included in the file of a competition authority. *Concurrences*, 2017, č. 3, str. 27, 28.

¹²⁹ Návrh Komise, bod 1.2 odůvodnění.

¹³⁰ Směrnice, čl. 6 odst. 6.

¹³¹ Směrnice, čl. 2 bod 16.

¹³² Směrnice, čl. 2 bod 17.

pouze ty, které vznikly speciálně pro řízení před soutěžním orgánem. Takový přístup měla v tomto případě i Komise, která však tvrdila, že i přesto je třeba hodnotit případ od případu, kdežto Generální advokát si stál za tím, že by tyto dokumenty měly být zpřístupnitelné *obecně*.¹³³ Prohlášení v návrhu na narovnání se myslí prohlášení dobrovolně předložené podnikem, v němž podnik potvrzuje svoji účast na porušení právních předpisů o hospodářské soutěži a svou odpovědnost.¹³⁴ V obou případech, jak prohlášení v rámci programu shovívavosti, tak prohlášení v rámci návrhu na narovnání, se ochrana vztahuje pouze na prohlášení dobrovolná a sebeusvědčující.¹³⁵

Tento absolutní zákaz se Směrnice snaží zmírnit tím, že žalobce může s náležitým odůvodněním požadovat, aby měl alespoň vnitrostátní soud přístup k takovým důkazům proto, aby se přesvědčil, zda jde opravdu o důkazy týkající se programu shovívavosti nebo dohody o narovnání. Pokud k tomu dojde, mají původci dotčených dokumentů rovněž dostat příležitost být vyslechnuti.¹³⁶ Směrnice rozšiřuje v čl. 7 odst. 1 ochranu důkazů pocházejících z programu shovívavosti či narovnání také na ty, které byly získány přístupem ke spisu soutěžního orgánu. Ty musí být v řízení před vnitrostátním soudem považovány za nepřístupné.¹³⁷

3.2.3 *Grey list* důkazy

Druhý stupeň ochrany mají kategorie důkazů, které obsahují informace, které vypracovala osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž; informace, které vyhotovily a stranám zaslaly příslušené soutěžní orgány během řízení; a návrhy na narovnání, které byly vzaty zpět. Tento seznam můžeme považovat za tzv. *grey list*. Jejich zpřístupnění může soud nařídít až poté, co soutěžní orgán ukončil řízení ve věci.¹³⁸ Nehraje roli, jakým rozhodnutím bylo řízení ukončeno, zásadní je, že již takové řízení netrvá. Mělo by však hrát roli, vůči komu takové řízení mělo být skončeno, jenže k tomu se Směrnice nevyjadřuje. V Soutěžním nařízení novelizovaném v roce 2015, které se vztahuje na získání přístupu do spisu a snaží se být harmonizované se Směrnicí, se uvádí, že přístup ke spisu by neměl v řízení před vnitrostátním soudem být udělen, dokud Komise neskončila řízení vůči *všem* stranám sporu.¹³⁹ Ochrana se týká všech dokumentů získaných soutěžním orgánem (nebo Komisí).¹⁴⁰ Účelem tohoto ustanovení je omezit jakýkoli zásah do probíhajících řízení na minimum. Stejně jako je rozšířena ochrana důkazů dle čl. 7 odst. 1, i pro důkazy v tzv. *grey listu* platí jisté omezení, pokud se k němu strana dostala přístupem do spisu

---

¹³³ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 118, 119.

¹³⁴ Směrnice, čl. 2 bod 18.

¹³⁵ Směrnice, recitál 26.

¹³⁶ Směrnice, čl. 6 odst. 7.

¹³⁷ Směrnice, čl. 7 odst. 1.

¹³⁸ Směrnice, čl. 6 odst. 5.

¹³⁹ Soutěžního nařízení, čl. 16a odst. 3.

¹⁴⁰ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 117.

soutěžního orgánu. Pokud jsou předloženy v řízení o náhradu škody před vnitrostátním soudem v čase, kdy řízení před soutěžním orgánem ve stejné věci ještě neskončilo, soud takové důkazy musí označit za nepřístupné až do konce řízení před tímto soutěžním orgánem.¹⁴¹

3.2.4 Dokumenty získané přístupem do spisu u soutěžního orgánu

Co se týče důkazů z *black listu* a *grey listu* získaných přístupem ke spisu vedeného u soutěžního orgánu, je potřeba upozornit na to, že nejde o způsob získání dokumentů prostřednictvím Transparenčního nařízení ze spisu vedeného u Komise. Spojení „přístup ke spisu“ je pojmem, který se používá pro označení přístup strany ke spisu za účelem vykonávání vlastního práva na obranu, kdežto Transparenční nařízení pracuje se spojením „veřejného přístupu k dokumentům“.¹⁴² Toto oddělení také vyplývá z čl. 6 odst. 2, které výslovně uvádí, že tímto článkem nejsou dotčena pravidla a postupy pro přístup veřejnosti k dokumentům podle Transparenčního nařízení.

Jak je uvedeno v předchozích podkapitolách, tyto dokumenty má soud označit za nepřístupné, nebo nepřístupné do skončení řízení před soutěžním orgánem. Zatímco k dokumentům získaným pomocí zpřístupnění recitál 26 Směrnice uvádí, že ochrana by se měla rovněž vztahovat na doslovné citace z prohlášení v rámci programu shovívavosti nebo návrhů na narovnání, jež jsou obsaženy v jiných dokumentech, o dokumentech získaných přístupem do spisu nic takového netvrdí. Proto můžeme dojít k výkladu, že sice nemohou sloužit jako důkazy v řízení, avšak nic nebrání stranám, aby na takové dokumenty odkazovaly ve svých návrzích,¹⁴³ a stejně tak aby navrhovatel požádal o provedení důkazu v podobě výsledku svědka, který má vědomí o informacích uvedených v takových dokumentech.

3.2.5 Neomezeně zpřístupnitelné důkazy

Třetí kategorií jsou pak důkazy, které nespádají do žádné z výše uvedených. Tyto důkazy mohou být zpřístupněny v řízení o náhradu škody kdykoli,¹⁴⁴ avšak i tak je pro jejich přípustnost potřeba splnit vyšší standard proporcionality, než je tomu u důkazů dle čl. 5. Pokud tyto důkazy osoba získala přístupem do spisu vedeného u soutěžního orgánu, může je v řízení o náhradu škody použít pouze tato osoba, jenž o ně požádala, nebo jejím právní nástupce.¹⁴⁵

Aby soud nařídil zpřístupnění dokumentu, který je v dispozici soutěžního orgánu, musí stejně jako v případě dokumentu v dispozici strany zkoumat přiměřenost takového zpřístupnění,

---

¹⁴¹ Směrnice, čl. 7 odst. 2.

¹⁴² Evropská komise. *Commission Notice on the rules for access to the Commission file in cases pursuant to Art. 81 and 82 of the EC Treaty, Art. 53, 54 and 57 of the EEA Agreement and Council Regulation (EC) No. 139/2004*. C 325/7, 22. 12. 2005, odst. 1 a 2.

¹⁴³ IDOT: *Disclosure of evidence*, str. 28.

¹⁴⁴ Směrnice, čl. 6 odst. 9.

¹⁴⁵ Směrnice, čl. 7 odst. 3.

avšak na přiměřenost podle čl. 6 odst. 4 Směrnice jsou kladeny vyšší nároky než v předchozím případě. Můžeme mluvit o tzv. vyšším standardu proporcionality. Mimo pravidla uvedená v čl. 5 odst. 3 soud tak musí přihlídnout ještě k tomu:

- jestli byla žádost formulována konkrétně s ohledem na povahu, předmět nebo obsah dokumentů předložených soutěžnímu orgánu nebo obsažených ve spisu vedeném u tohoto orgánu, a nikoli jako nekonkrétní žádost týkající se dokumentů předložených tomuto orgánu;
- zda strana požadující zpřístupnění tak činí v souvislosti s řízením o žalobě o náhradu škody před vnitrostátním soudem; a
- nutnosti zajistit efektivitu veřejnoprávního prosazování.

První z těchto kritérií se opět snaží vyvarovat *fishing expeditions*. Zatímco např. žádost o zpřístupnění všech e-mailů předaných soutěžnímu orgánu by zřejmě byla zamítnuta, žádost o zpřístupnění všech e-mailů týkajících se určení cen na určitém území, které byly předány Komisi, by již neměla představovat překážku.¹⁴⁶ Určitou pomocí soudům při zhodnocování přiměřenosti má být možnost soutěžního orgánu se vyjádřit ohledně takové přiměřenosti žádosti o zpřístupnění ze svého vlastního podnětu,¹⁴⁷ a to s ohledem na dopad, který by toto zpřístupnění mělo na veřejnoprávní prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži.¹⁴⁸ Je také třeba brát v potaz, že zpřístupnění důkazů soutěžním orgánem by mělo být nařízeno pouze tehdy, nelze-li je přiměřeným způsobem získat od jedné ze stran nebo od třetí strany.¹⁴⁹

3.2.6 Americké *discovery* dokumentů Komise

Případy soutěžního práva zpravidla nejsou příběhem na území pouze jednoho státu, ale soutěžitelé jsou často společnosti, které působí na trhu po celém světě. Proto rozhodnutí a důkazy ve spisech soutěžních orgánů členských států nebo Komise jsou důkazem, jehož zpřístupnění je požadováno v řízeních i v jiných jurisdikcích. Typickým příkladem je americké *discovery*. Jak již bylo řečeno, ve Spojených státech je úprava zpřístupnění neporovnatelně otevřenější než v jiných právních úpravách, o to více v porovnání s úpravou zpřístupnění dokumentů v rámci programu shovívavosti či narovnání v dikci Směrnice, jejichž zpřístupnění je speciálně omezeno.

Právě o zpřístupnění těchto dokumentů Komise navrhovatelé v žalobách o náhradu škody vyplývající z protisoutěžního jednání v řízeních před americkými soudy žádají. Může jít jak o celé originální rozhodnutí Komise, tak o odpovědi účastníků řízení nebo třetích stran na žádost o informaci ze strany Komise v souvislosti s veřejnoprávním řízením. Tyto dokumenty jsou

¹⁴⁶ IDOT: *Disclosure of evidence*, str. 28, odst. 6.

¹⁴⁷ Směrnice, čl. 6 odst. 11.

¹⁴⁸ Směrnice, recitál 30.

¹⁴⁹ Směrnice, recitál 29.

v dispozici amerických soutěžních orgánů, kterým je Komise poskytla pro veřejnoprávní řízení proti soutěžiteli, a právě vůči nim směřuje příkaz soudu je zpřístupnit.¹⁵⁰ Žalobci jsou zpravidla evropské společnosti, kterým vznikla škoda porušením evropských soutěžních pravidel. V rámci evropské ani americké právní úpravy neexistuje žádné specifické ustanovení, které by limitovalo zpřístupnění předmětných důkazů v těchto řízeních.¹⁵¹ Jakmile je o takové zpřístupnění požádáno, Komise, jakožto *amicus curiae*, je vyzvána k vyjádření se k projednávané věci.

Zpřístupnění dokumentů souvisejících s programem shovívavosti či narovnáni před americkým soudem může mít stejně negativní účinek jako zpřístupnění v řízeních na území EU. Fakt, že vyjádření účastníků programů nebo třetích stran může být v budoucnu zpřístupněno v jiných jurisdikcích, může velmi zásadně ovlivnit vůli těchto osob spolupracovat se soutěžními orgány, což může vést k snížení efektivity veřejnoprávního prosazování evropského soutěžního práva.¹⁵² Vyjádření v tomto smyslu je nicméně jediný nástroj, který Komise vůči zpřístupnění v USA může použít, a to s odkazem na Soutěžní nařízení ve spojení s Oznámením Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů.¹⁵³ Tento právní základ je však pro americké soudy nepřesvědčivý,¹⁵⁴ a tak i přesto, že se Komise ke zpřístupnění těchto dokumentů vyjádří zamítavě, americký soud může zpřístupnění i přesto nařídit.¹⁵⁵

Komise se proto proti americkému zpřístupňování svých dokumentů snaží bojovat prostřednictvím principu mezinárodní spolupráce. Mezi USA a EU sice existují bilaterální smlouvy týkající se aplikace soutěžního práva,¹⁵⁶ avšak i přesto jde o mezinárodní právo soukromé, na jehož základě záleží na vůli jednotlivých států brát na vědomí zájmy ostatních států při rozhodování o věci soutěžního práva.¹⁵⁷ Rozhodování amerických soudů proto závisí případ od případu a EU prozatím není schopná garantovat ochranu vyjádření v rámci programů shovívavosti nebo narovnáni před zpřístupněním před americkými soudy.

---

¹⁵⁰ Např. v případech Qualcomm Exclusivity Payments a Qualcomm Predations cases, jak vyplývá ze Zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. *Zpráva o politice hospodářské soutěže v roce 2015*. COM(2016) 393 final, 15. 6. 2016.

¹⁵¹ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 134.

¹⁵² *Vyjádření Komise k United States District Court for the Northern District of California*, COMP/C3/NB/tfd/(2017) 077202 [online]. Mlex.com, 16. 8. 2017 [cit. 15. března 2019]. Dostupné na: http://www.mlex.com/Attachments/2017-08-16_7811S9S494485XQ7/EU_letter_II.pdf.

¹⁵³ Evropská Komise. *Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případě kartelů*. C 298/17, 8. 12. 2006, bod 40.

¹⁵⁴ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 135.

¹⁵⁵ Např. US District Court Northern District of California: řízení v případě č. 17-cv-00220 LHK (NC), *Federal Trade Commission a další v. Qualcomm*, dodnes nerozhodnuto.

¹⁵⁶ Dohoda mezi vládou Spojených států amerických a Komisí Evropských společenství o používání jejich právních předpisů o hospodářské soutěži ze dne 27.4.1995, č. OJ L 95, a Dohoda mezi Evropskými společenstvími a vládou Spojených států amerických o používání zásad aktivní zdvořilosti při prosazování jejich pravidel hospodářské soutěže ze dne 18.6.1998, OJ L 173.

¹⁵⁷ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 135.

3.2.7 Dílčí závěr

Výše jsem uváděla případy *Pfleiderer* a *Donau Chemie*. Pokud vezmeme v potaz omezení čl. 6 Směrnice, nabízí se otázka, zda jdou tato rozhodnutí stále použít společně s aktuální evropskou legislativou. Ta dávají vnitrostátním soudům pravomoc poměřovat zájem pro a proti zveřejnění informací získaných z prohlášení o programu shovívavosti a narovnání, zatímco výše uvedená ustanovení jasně stanoví, jaké informace zveřejnit lze a jaké zveřejnit nelze za žádných okolností, čímž jasně odstraňuje *možnost* soudu. Obě rozhodnutí jsou nicméně založena na primárním právu, a proto nemůže mít ustanovení Směrnice přednost.¹⁵⁸ Na druhou stranu však Soudní dvůr v rozhodnutích říká, že postup, který tímto rozhodnutím zakládá, je platný pouze vzhledem k tomu, že v této otázce neexistuje žádná závazná legislativa EU,¹⁵⁹ což je zřejmé z pravidla, že pokud neexistuje právní úprava na úrovni EU, použije se právní úprava členského státu s ohledem na principy efektivity a rovnosti. Čl. 6 Směrnice je proto přesně tou závaznou legislativou EU, která převáží postup uvedený v rozsudku.¹⁶⁰

Aspekt zpřístupňování dokumentů v rámci programu shovívavosti a narovnání byl nejdiskutovanějším a nejspornějším bodem celé úpravy. Někteří tvrdí, že kdyby byly účastníci programů shovívavosti zbaveni odpovědnosti za škodu způsobenou svým protisoutěžním jednáním, nebylo by třeba řešit zpřístupnění či nezpřístupnění jakýchkoli dokumentů. Jiní naopak tvrdí, že omezením odpovědnosti takových soutěžících pouze podpoří vznik kartelů a poškození zůstanou bez jakékoli náhrady. Směrnice nakonec zvolila střední cestu, díky které se poškození dostanou k alespoň nějakým dokumentům, které prokazují jejich nárok na náhradu škody. Navíc zpravidla jejich tvrzení nebude stát pouze na informacích uvedených v dokumentech u soutěžního orgánu, a proto pro ně nemusí být omezení fatální. Avšak i přesto úprava zpřístupnění nejde zrovna vstříc poškozeným. Bezesporu je důležité chránit sebeusvědčující prohlášení soutěžitelů před zpřístupněním, avšak není zdaleka možné říci, že celé prohlášení učiněné v souvislosti s programem shovívavosti obsahuje pouze samá sebeusvědčující prohlášení. Je jasné, že jsou programy shovívavosti bezpochyby účinným prostředkem veřejnoprávního prosazování, avšak absolutní ochrana soutěžitelů účastnících se na těchto programech je nepřiměřená a v rozporu s čl. 47 Listiny základních práv EU.¹⁶¹ ¹⁶² I přesto, že jsem uvedla určité mezery v ustanoveních, které by se daly využít ke zneužití prohlášení z programu shovívavosti či narovnání na újmu soutěžitele (a účastníka takového programu), o zpřístupnění vždy rozhoduje soud. Pokud půjde o dokument, jehož

¹⁵⁸ WAGNER VON-PAPP: *Access to Evidence*, poznámka pod čarou 364, 365, a související text.

¹⁵⁹ *Pfleiderer*, para. 23.

¹⁶⁰ ASHTON: *Competition Damage Actions*, str. 120.

¹⁶¹ Listina základních práv Evropské Unie ze dne 26. října 2012, C-326/391.

¹⁶² REVIN, Nicolae. The Directive on Antitrust Damages Actions: An Assessment. *North East Law Review*. 2017, č. 34, s. 36.

zpřístupnění není Směrnicí vysloveně zakázáno, bude v diskreci soudu na základě proporcionality rozhodnout, zda je takové zpřístupnění možné. Zároveň také vždy bude zkoumat, zda nemůže z rozumných důvodů předložit požadované důkazy strana nebo třetí strana.¹⁶³

3.3 Sankce

Jakmile navrhovatel podá žalobu na náhradu škody a soutěžitel se o tom jakožto žalovaný dozví, existuje reálná obava, že se bude snažit zbavit veškerých důkazů, které by podporovaly žalobu a prokazovaly jak jeho protisoutěžní jednání (za předpokladu že nejde o *follow on* žalobu), tak vznik škody a příčinnou souvislost. Za účelem zajištění efektivního systému zpřístupňování důkazů je proto třeba se vypořádat i s tímto faktorem, a tak Směrnice v článku 8 přichází se sankcemi za takové chování.

3.3.1 Následky nedodržení povinnosti zachovat či předložit důkaz

Na základě tohoto ustanovení musí mít soudy členských států možnost uložit stranám, třetím stranám a jejich právním zástupcům účinné sankce v případě, že nesplní nebo odmítnou splnit rozhodnutí vnitrostátního soudu o zpřístupnění důkazu; zničí příslušené důkazy; nesplní nebo odmítnou splnit povinnosti uložené vnitrostátním soudem, které se týkají ochrany důvěrných informací; nebo nedodrží omezení týkající se použití důkazů.¹⁶⁴

Tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující, musí tedy mít preventivní charakter. Mají zahrnovat možnost vyvodit pro jednu stranu nepříznivé závěry, jako je možnost považovat určitou relevantní skutečnost za prokázanou, nebo úplné či částečné zamítnutí žalobních tvrzení nebo tvrzení protistrany nebo možnost nařídit náhradu nákladů řízení.¹⁶⁵ Konkrétnější Směrnice není, avšak již při přípravách tohoto ustanovení se myslelo na sankce jako finanční pokuty, penále či sankce osobního typu. Nicméně i přesto, že v některých případech tyto sankce mohou být efektivní, v jiných nemusí být dostatečně účinné a rychlé.¹⁶⁶ Nakonec proto úprava nechala o konkrétním typu sankce rozhodnout samotné členské státy, ale hlavním požadavkem je, aby měly soudy možnost vyvodit z odmítnutí či zničení důkazu nepříznivý závěr, jako je například považovat tvrzení navrhovatele za prokázané. Aby sankce byla opravdu účinná, přiměřená a odrazující, je zapotřebí, aby soud mohl vybírat z většího množství možností tak, aby sankce byla „na míru“ danému případu.¹⁶⁷ Do vzniku této úpravy v některých členských státech sankce za odmítnutí zpřístupnění nebo zničení důkazů existovaly, zpravidla šlo o převrácení důkazního břemene, avšak

---

¹⁶³ Čl. 6 odst. 10 Směrnice.

¹⁶⁴ Čl. 8 odst. 1 Směrnice.

¹⁶⁵ Čl. 8 odst. 2 Směrnice.

¹⁶⁶ Pracovní dokument k Bílé knize, bod 129, 130.

¹⁶⁷ Pracovní dokument k Bílé knize, bod 130.

často neexistovala právní úprava pro sankcionování vůbec a soud to pouze vzal na vědomí.¹⁶⁸ Směrnice nedělá rozdíl mezi porušením zpřístupnění důkazu stranou sporu či třetí osobou, proto takové sankce musí být dostatečně účinná a odrazující i pro jiné osoby než strany sporu. Sankce by měly být zavedeny i pro případ, že jsou informace získané přístupem ke spisu vedenému u soutěžního orgánu zneužity v řízeních o žalobách na náhradu škody.¹⁶⁹

Samotný text směrnice neupřesňuje, od kdy taková povinnost dokumenty zachovat pro strany sporu existuje. V některých právních rádech totiž zákon ukládá povinnost potenciální důkaz zachovat ještě před samotným zahájením řízení o náhradu škody, a to tam kde je důvodně předvídatelné, že bude požádáno a nařízeno zpřístupnění takového důkazu.¹⁷⁰ Dle Komise by osoba měla čelit sankcím za zničení důkazu od momentu, kdy věděla či rozumně mohla vědět, že předmětný důkaz je způsobilý podpořit důvodně předvídatelnou žalobu na náhradu škody.¹⁷¹

3.3.2 Předběžné opatření

PDV směrnice ukládá státům povinnost zajistit, aby vnitrostátní soudy měly možnost ještě před zahájením řízení ve věci samé, na žádost strany, která předložila přiměřeně dostupné důkazy dostatečně podporující její tvrzení, že bylo porušeno její právo duševního vlastnictví nebo že toto porušení hrozí, nařídít okamžitá a účinná předběžná opatření k zajištění významných důkazů údajného porušování, s výhradou ochrany důvěrných informací.¹⁷² Jak bylo uvedeno výše, PDV směrnice byla hlavním stavebním kamenem pro úpravu zpřístupňování důkazů ve Směrnici o soukromoprávním vymáhání soutěžního práva, a proto i převzetí tohoto ustanovení bylo při vytváření ve hře. Komise navrhovala, aby Směrnice státům ukládala povinnost umožnit soudům rozhodnout o předběžném opatření ve vztahu k relevantnímu důkazu. V rámci svých právních tradic by pak vytvořily systém, ve kterém by takové předběžné opatření v podobě zajištění důkazu vykonávala buď veřejná instituce, nebo by strana sporu měla pravomoc vstoupit do budov osoby, jež má předmětný důkaz v dispozici, a zajistit ho tak sama.¹⁷³

Tento návrh Komise obsažený v pracovním dokumentu provázející Bílou knihu se však již neobjevuje v žádné další dokumentaci, a proto to můžeme považovat pouze za inspiraci pro vznik vnitrostátní úpravy pro členské státy.

---

¹⁶⁸ Ashurst. *Study on the conditions of claims for damage in case of infringement of EC competition rules* [online]. Ec.europa.eu, 31. 8. 2004 [cit. 15. března 2019]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/comparative_report_clean_en.pdf>, str. 54.

¹⁶⁹ Recitál 33 Směrnice.

¹⁷⁰ Např. americká doktrína *spoliation*, viz. *United States Supreme Court: Rozhodnutí ze dne 28. září 2018, Siras Partners LLC v. Activity Kuafju Hudson Yards LLC. 650868/2015, 2018 NY Slip Op 32484(U)*.

¹⁷¹ Pracovní dokument k Bílé knize, bod 132.

¹⁷² Čl. 7 odst. 1 PDV Směrnice.

¹⁷³ Pracovní dokument k Bílé knize, bod 133.

4 Transpozice Směrnice v ČR

V České republice do implementace Směrnice neexistovala úprava umožňující poškozenému se úspěšně domáhat zajištění důkazního prostředku, který se nachází v dispozici žalovaného či třetí strany, a který není schopen konkrétně označit. Možnost zajištění důkazů před zahájením řízení obsahoval již zákon č. 143/2001, o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OHS“). Kromě toho na řízení o zpřístupnění použijeme též zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“) v §78. Návrh na zpřístupnění dle tohoto ustanovení však musí obsahovat přesnou identifikaci důkazu, o jehož zpřístupnění je žádáno.¹⁷⁴ Další možností by byl §128 OSŘ, který se zabývá zpřístupněním až po zahájení řízení ve věci samé, je potřeba přesná identifikace a není možné nutit žalovaného uvádět informace ve svůj neprospěch.¹⁷⁵ §129 odst. 2 OSŘ, upravující ediční povinnost osob, můžeme použít i vůči protistraně, avšak stále je zde překážka nutnosti přesného označení a takovou ediční povinnost lze vynutit pouze sankcí, tedy pro toto ustanovení neexistuje žádná možnost přenesení důkazního břemene. Proto přišel ZNŠHS, s platností od 18. srpna 2017 a účinností od 1. září 2017, s novou úpravou zpřístupnění v §10 a následující, který do českého právního řádu zavádí řízení, jenž je v této podobě naprostou novinkou. Zákon byl přijat parlamentem rychle a legisvakancní lhůta byla velice krátká, a to z toho důvodu, že bylo třeba zákon přijmout co nejrychleji, neboť už tak ČR zákon adoptovala po lhůtě pro implementaci Směrnice. Možná i to je důvod, proč zákon obsahuje nedostatky, které nejsou vysvětleny ani důvodovou zprávou, a tak dodnes nevíme, co tím zákonodárce myslel (na tyto nedostatky upozorňuji v textu níže). Na základě Směrnice byl také novelizován OHS. Kromě toho na řízení o zpřístupnění použijeme též OSŘ, který se použije subsidiárně v případě, že ZNŠHS nestanoví jinak.¹⁷⁶

ZNŠHS přichází s řízením, které pojmenovává jako *řízení o zpřístupnění důkazního prostředku*. Jde tedy o samostatné řízení v rámci řízení o náhradě škody. Oproti Směrnici již používá právně korektní pojem *důkazní prostředek*, nikoli *důkaz* jako Směrnice. Dále, podobně jako Směrnice, pro důkazní prostředky používá rovnou pojem *dokumenty*, proto i pro řízení používá legislativní zkratku *řízení o zpřístupnění dokumentů*. Dokumentem se myslí nejen listinná či elektronická písemnost, ale veškeré důkazy, kterými lze zajistit stav věci.¹⁷⁷ Nikoli však všechny důkazy, o jejich zpřístupnění bude požádáno, budou sloužit ke zjištění stavu věci, ale například naopak vyvrátit tvrzení protistrany. V tomto směru zákon není jasný. Nad rámec požadavků Směrnice umožňuje zahájit

¹⁷⁴ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, str. 323.

¹⁷⁵ SVOBODA: *K lovení důkazů*.

¹⁷⁶ §34 ZNŠHS.

¹⁷⁷ KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, k §10, odst. 27.

řízení samostatně ještě před zahájením řízení ve věci samé tak, aby poškozený nebyl nucen podávat žalobu, dokud si není jist, zda by jeho žaloba byla shledána důvodnou i po zpřístupnění důkazu a díky tomu poté bude mít žalobce větší šance na úspěch ve věci samé. Taková možnost také usnadňuje smírné narovnání před samotným zahájením řízení.¹⁷⁸ Avšak i přesto toto řízení patří mezi řízení předběžná podle § 67 OSŘ, proto je třeba respektovat, že k vyhovění návrhu soud přistoupí jen tehdy, je-li toho skutečně potřeba v přímé souvislosti s předpokládaným budoucím meritorním řízením.¹⁷⁹ Nejde tedy o plně nezávislé řízení, neboť pro úspěšnou žádost je potřeba dostatečně vymezit škůdce, a i samotná Směrnice v čl. 5 odst. 3 odkazuje na řízení ve věci samé, nicméně ZNŠHS nepodání žaloby nijak nesankcionuje.

Řízení podle ZNŠHS se dá rozdělit do několika fází. Řízení je vždy zahájeno na návrh, a to, jak už bylo řečeno, před zahájením samotného řízení ve věci, či během meritorního řízení. Po podání návrhu ho soud buď odmítne, vyhoví mu či ho zamítne. Pakliže mu vyhoví, povinnému je uložena povinnost zpřístupnit dokumenty či sdělit, kde se nacházejí. Po nabytí právní moci rozhodnutí se ze soudu stává vykonavatel vlastního rozhodnutí a dohlíží na to, aby byly povinnosti uložené v rozhodnutí splněny. Proti rozhodnutí o zpřístupnění dokumentů jsou během různých fází řízení přípustné opravné prostředky.¹⁸⁰ Za předpokladu, že povinný důkazy nezpřístupní či s nimi naloží tak, že je nebude možné zpřístupnit, bude následovat rozhodnutí o sankcích. Po zpřístupnění dokumentů bude (ale zásadně nemusí) následovat řízení ve věci samé, ve které budou použity zpřístupněné dokumenty jako důkazní prostředky. Rozsah jejich použití je však omezen v závislosti na jejich ochraně.

Nemá smysl opisovat znění zákona v případech, kde se naprosto shoduje s návrhem Směrnice. Abych proto v této kapitole neopakovala to, co již bylo řečeno v celé kapitole 3, uvádím pouze to, co jde nad rámec Směrnice nebo je jinak, než uvádí samotná Směrnice.

4.1 Návrh na zahájení řízení

Navrhovatelem podle ZNŠHS může být kromě poškozeného také i sám potenciální škůdce, pokud dosvědčí, že je to potřeba k jeho úspěchu ve věci samé, a to ve dvou situacích. Návrh na zpřístupnění dokumentu může žalovaný podat v již zahájeném řízení o zpřístupnění dokumentu, které bylo zahájeno na návrh žalobce, nebo může sám takové řízení zahájit, avšak až během řízení

---

¹⁷⁸ KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, úvodní poznámky k dílu 1 hlavy III., odst. 28.

¹⁷⁹ KRAMAŘÍK: *Zákon o náhradě škody...*, str. 94.

¹⁸⁰ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Důvodová zpráva ke zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)* [online]. Zákonyprolidi.cz, 23. 11. 2016 [cit. 20. února 2019]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/3ORNAGELFTDQ>> (dále jen „Důvodová zpráva k ZNŠHS“), str. 27.

ve věci samé.¹⁸¹ Pasivní legitimací jde zákon nad rámec Směrnice, kdy kromě osoby, která má důkazní prostředek ve své dispozici, ji může mít také osoba, která měla důkazní prostředek pod svou kontrolou, a tak může sdělit, kde se nyní nachází. Takovou osobou je žalovaný také tehdy, pokud měl právo z dokumentů pořídit výpis, opis či kopii dokumentů.¹⁸² Navrhovatel musí pasivní legitimaci odpůrce skutečně dosvědčit.¹⁸³ ZNŠHS nerozděluje zpřístupnění dokumentů od protistrany, třetí strany či správního orgánu tak, jak to zavádí Směrnice, ale pravidla jsou pro všechny držitele stejná. Zákon obsahuje vlastní definici účastníků řízení, bude jimi kromě výše uvedených také ti, kdo by byly účastníky ve věci samé.¹⁸⁴

V souladu se Směrnicí návrh musí osvědčovat s určitostí odpovídající dostupným skutečným věrohodnost nároku na náhradu škody. Tím zákon splňuje požadavky Směrnice, aby nedocházelo k nekonkrétním obecným žádostem.¹⁸⁵ Tento požadavek zákon stanoví pro návrh, který je podán *před* zahájením řízení ve věci samé, a tudíž jde o návrh podaný žalobcem. Pokud jde o návrh podaný žalovaným, ten musí osvědčit s určitostí odpovídající dostupným skutečným, že je zpřístupnění dokumentů potřeba k jeho úspěchu v řízení ve věci samé.¹⁸⁶ Autoři komentáře k ZNŠHS se však domnívají, že „*v rámci eurokonformního výkladu komentovaného ustanovení by tedy soud měl připustit návrh žalovaného i v případech, kdy se bude jednat o obranu pouze částečnou, která nutně nemusí vést ke plnému úspěchu ve věci.*“¹⁸⁷ Dokumenty v návrhu mají být označeny co nejpřesněji, jak to odpovídá dostupným skutečným,¹⁸⁸ což je opět poměrně neurčité. Dle Důvodové zprávy poškozený musí důkazy popsat alespoň druhově, a tam, kde Směrnice mluví o *relevantní kategorii důkazů*, zákon mluví o souboru důkazních prostředků, které mohou být popsány na základě jejich společných charakteristik, jako je povaha, předmět, obsah dokumentů a doba, kdy byly vydány.¹⁸⁹ Kromě toho musí splňovat požadavky dle §42 odst. 4 spolu s §79 odst. 1 OSŘ. Soud příslušný k rozhodování o návrhu je soud, který by byl příslušný k rozhodování ve věci samé.¹⁹⁰ Věcně příslušným vždy bude krajský soud.¹⁹¹

---

¹⁸¹ §18 odst. 2 ZNŠHS.

¹⁸² §10 odst. 2 ZNŠHS.

¹⁸³ KRAMARÍK: *Zákon o náhradě škody...*, str. 104.

¹⁸⁴ §11 odst. 2 ZNŠHS.

¹⁸⁵ Důvodová zpráva k ZNŠHS, str. 26.

¹⁸⁶ KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, k §18, odst. 3.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ §11 odst. 3 ZNŠHS.

¹⁸⁹ Důvodová zpráva k ZNŠHS, str. 26.

¹⁹⁰ §11 ZNŠHS.

¹⁹¹ §25 ZNŠHS.

4.2 Řízení o zpřístupnění důkazního prostředku

K řízení o zpřístupnění nemusí být nutně nařízeno jednání, pokud lze o návrhu rozhodnout na základě dokumentace.¹⁹² Řízení je podmíněno uhrazením jistoty ve výši 100.000 Kč, která má sloužit k zajištění náhrady škody či újmy, která by zpřístupněním dokumentu mohla vzniknout,¹⁹³ ale také jde o jednu z pojistek „lovení údajů“.¹⁹⁴ Jde o částku, kterou je nutno platit vždy, proto v případě, kdy se po zpřístupnění jednoho dokumentu navrhovatel rozhodne podat návrh na zpřístupnění ještě dalšího dokumentu, bude muset opět platit další částku 100.000 Kč. Navíc zákon neuvádí žádnou možnost osvobození ani možnost moderace soudem. Vzhledem k tomu, že jde o typ předběžného řízení, bylo očekávatelné, že bude podmíněno uhrazením jistoty, nicméně výše této částky je natolik vysoká, že mnoho potenciálních navrhovatelů poškozených odradí od vymáhání svých práv, a to především spotřebitelů a jiných jednotlivých konečných zákazníků soutěžitelů. Není však vyloučena možnost financování pomocí třetích stran, což by těmto žalobcům mohlo pomoci.¹⁹⁵ Tato částka je vrácena, pokud je návrh odmítnut, zamítnut, řízení zastaveno, či pokud nebyla ve lhůtě podána protistranou žaloba na náhradu škodu způsobená zpřístupněním dokumentu.¹⁹⁶

Soud musí během řízení dvakrát zkoumat přiměřenost. Poprvé při podání návrhu, kdy zkoumá, zda je návrh přiměřený k uplatnění práva na náhradu škody. Znovu pak přiměřenost musí zkoumat ve vztahu k rozsahu zpřístupnění dokumentů. Směrnice sice mluví několikrát o přiměřenosti, nikoli však ve vztahu k rozsahu zpřístupnění, avšak pouze zda je zpřístupnění přiměřené jako takové, kdy soud má vzít v potaz zájmy všech stran a dotčených třetích stran. Ve znění zákona tak není úplně jasné, co je myšleno přiměřeností rozsahu zpřístupnění, neboť již jakékoli zpřístupnění je zásahem do práva na informační sebeurčení odpůrce a zákazu nucení k sebeobviňování,¹⁹⁷ a proto přiměřenost v této věci nehraje roli.

Usnesením lze uložit povinnost buď zpřístupnit samotné důkazy, nebo sdělit, kde se podle jeho poznatků dokumenty nacházejí. Zpřístupnění může spočívat v seznámení se s dokumenty, nahlížení do nich nebo pořízení si opisu či kopie.¹⁹⁸ Důležité je, že soud bude formulací návrhu vázán, proto navrhovatel musí vymezit, jakým způsobem zpřístupněné žádá.¹⁹⁹ Jakmile povinný nesplní povinnost důkazy zpřístupnit, mohou následovat sankce podle podkapitoly 4.3. Teoreticky

---

¹⁹² §11 odst. 3 ZNŠHS.

¹⁹³ §12 odst. 1 ZNŠHS.

¹⁹⁴ Důvodová zpráva k ZNŠHS k §12 a §13.

¹⁹⁵ Kindl, Petr v BLANKE, Gordon, NAZZINI, Renato. *International competition litigation: a multi-jurisdictional handbook*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, str. 73.

¹⁹⁶ §12 odst. 4 ZNŠHS.

¹⁹⁷ KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, k §14, odst. 12.

¹⁹⁸ Tamtéž, odst. 5.

¹⁹⁹ KRAMAŘÍK: *Zákon o náhradě škody...*, str. 98.

(a dle ZNŠHS) mohou tyto sankce následovat i v případě porušení povinnosti sdělit, kde se dokumenty nacházejí. Vymahatelnost této druhé povinnosti je však rozporuplná, neboť dost možná bude stačit, aby povinná osoba řekla, že neví, kde se dokumenty nacházejí, a povinnosti se zbaví. Dokázat, že ví, kde se takové dokumenty nacházejí, bude značně problematické.

Co se týče dokumentů jejichž zpřístupnění je omezeno, ZNŠHS prakticky kopíruje úpravu Směrnice, a kromě důvěrných informací ze zpřístupnění vyřazuje též dokumenty ze spisu vedeného u soutěžního orgánu, tedy prohlášení v rámci programu shovívavosti a narovnání. Co se týče dokumentů v dispozici advokáta, dle § 21 zákona o advokacii²⁰⁰ je advokát povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozví se spojitostí s poskytováním právních služeb, a tak nebude možné nařídit zpřístupnění jakékoli dokumentace v rámci komunikace mezi advokátem a klientem.

4.3 Sankce

Ustanovením o sankcích ZNŠHS opět nijak nepřekračuje nároky stanovené Směrnicí a téměř ji kopíruje. K pokutám soud může přejít v okamžiku, kdy je jeho rozhodnutí pravomocné a uplynula lhůta k plnění, kterou soud určil. Co se sazeb za porušení povinnosti zpřístupnit či za znemožnění povinnosti zpřístupnit soutěžitelem týče, ZNŠHS stanovuje jednak pokutu do výše 10.000.000 Kč, tak možnost stanovení pokuty v podobě 1% z čistého obrátu za poslední ukončené účetní období.²⁰¹ Pokuta za porušení povinnosti může být uložena pouze osobě povinného, avšak pokuta za znemožnění splnění povinnosti již může být uložena i třetí osobě.²⁰² Porušení povinnosti ochrany obchodního tajemství je sankcionována do výše 1.000.000 Kč.²⁰³ Kromě toho ZNŠHS zavádí vyvratitelnou domněnku, kdy soud bude mít skutečnost, která se těmito důkazy měla prokázat, za prokázanou,²⁰⁴ což Směrnice pojmenovává jako vyvození negativních závěrů. Ze znění ZNŠHS se zdá, že vyvození negativních závěrů nezáleží na úvaze soudu, avšak Směrnice tuto domněnku jako *možnost* soudu předpokládala. K vyřešení této otázky nepřispívá ani Důvodová zpráva, i když ta alespoň upřesňuje, že vyvratitelná domněnka nastává bez ohledu na uložení pokuty.²⁰⁵ K protiprávnímu jednání, za které může být uložena sankce podle tohoto zákona, muselo dojít „bez závažného důvodu“. Závazný důvod není ani v zákoně ani v důvodové zprávě specifikován, když však budeme vycházet z výkladu dle OSŘ, půjde o stav, kdy objektivní vnější skutečnosti zabrání účastníku řízení provést nějaký procesní úkon.²⁰⁶ Vedle toho ještě ZNŠHS

²⁰⁰ Zákon č. 86/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰¹ §20 odst. 1 ZNŠHS.

²⁰² KINDL: *Zákon o náhradě škody...*, k §20, odst. 8 a 11.

²⁰³ §21 odst. 1 ZNŠHS.

²⁰⁴ §28 odst. 1 ZNŠHS.

²⁰⁵ Důvodová zpráva k ZNŠHS k § 28.

²⁰⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2013, sp. zn. 21 Cdo 628/2013.

přináší nepřípustnost důkazního prostředku v případě, že byla porušena povinnost chránit obchodní, bankovní, nebo jinak zákonem chráněné tajemství.²⁰⁷ Tady už je ale ze znění zákona jasné, že rozhodnutí o tom již záleží na úvaze soudu.

Je sice protiprávní znemožnit povinnost zpřístupnit dokument, avšak stejně jako Směrnice, ani ZNŠHS neuvádí, od jaké chvíle taková „povinnost neznemožnit“ trvá. Z jazykového výkladu by se dalo odvodit, že taková povinnost trvá až od vykonatelnosti rozhodnutí o zpřístupnění, avšak to by v praxi nedávalo smysl, neboť by jak osoba povinná, tak třetí osoba mohla důkaz zničit v okamžiku, kdy by věděla, že řízení o zpřístupnění takového důkazního prostředku bylo zahájeno, nebo v podstatě i dříve. Toto ustanovení proto bude v praxi naprosto neúčinné a zákonodárce by se měl vrátit k jeho nápravě.

---

²⁰⁷ §28 odst. 1 ZNŠHS.

5 Závěr

Diplomová práce zpracovává téma „Zpřístupnění důkazů jako nový nástroj soukromoprávního vymáhání soutěžního práva“. Na hlavní výzkumnou otázku, jakým způsobem ovlivní zpřístupňování v dikci Směrnice pozici poškozeného v soukromoprávním prosazování soutěžního práva, nelze odpovědět jednou větou, neboť záleží na implementaci Směrnice v jednotlivých právních řádech členských států, avšak i přesto Směrnice stanovuje základní mantinely, ve kterých se musejí členské státy pohybovat. Obecně se dá říci, že je primárně třeba soudy k soukromoprávnímu prosazování třeba „vytříbovat“, neboť vzhledem k tomu, že především v kontinentálních právních řádech šlo dodnes o téměř neznámé řízení, neexistuje ustálená praxe, na kterou by se dalo navázat. Důležité je tuto možnost prosazování zviditelnit, aby o ní měli povědomí samotní poškození a nebáli se jít do sporu o náhradu škody s velkými korporacemi. Faktem nicméně je, že i přes snahu a cíl Směrnice je zpřístupňování velikou neznámou, vzhledem k tomu, že nám ve vzduchu visí několik nejasností.

Dle mého názoru je primárně nezbytné vyřešit otázku, zda jde o *možnost* soudu nařídít zpřístupnění, či o *povinnost*, neboť je to zásadní pro zhodnocení pozice poškozeného. Vzhledem k existenci samotné Směrnice, která dává povinnost členským státům nařízení zpřístupnění implementovat do svých právních úprav, a zároveň vzhledem k rozhodnutí *Laboratoires Boiron*, by se mělo jednat o *povinnost*. Jedině tak Směrnice bude mít kýžený efekt jednak na změnu přístupu poškozených k zahajování řízení o náhradu škody pocházející z protisoutěžního jednání, potažmo samotnému navrhování zahájení řízení o zpřístupnění důkazu, a jednak na vnímání soukromoprávního prosazování soutěžního práva jakožto nástroje donucení k dodržování tohoto soutěžního práva ze strany samotných soutěžitelů. Pokud by totiž šlo o pouhou *možnost*, situace se prakticky nezmění, neboť vzhledem k nezkušenosti vnitrostátních soudů s takovým řízením a k obavám z ohrožení veřejnoprávního prosazování, by k efektivnějšímu soukromoprávnímu prosazování nedošlo.

Návrhu Směrnice předcházela zdlouhavá jednání o finální podobě. Komise na jednu stranu zajisté chtěla dosáhnout efektivity a využití soukromoprávního prosazování v takové míře, jako v USA, avšak na druhou stranu se chtěla vyhnout zneužívání otevřenosti systému. Vzhledem k tomu, že zpřístupnění v americkém systému je postaveno pouze na prohlášení poškozeného o tom, že má právo na náhradu újmy, a na jakém základu prohlášení staví; důkaz, který žádá zpřístupnit, musí být pouze relevantní k jejímu tvrzení; a samotným předpokladem řízení je vyměnění si co nejvíce možného důkazního materiálu, zneužití v podobě *fishing expeditions* a *discovery blackmail* jsou častým problémem těchto řízení. Celý systém proto na poměry kontinentálního práva

působí trochu jako anarchie. Komise tak vytvořila systém, který je založen na PDV směrnici, avšak klade větší důraz na proporcionalitu a relevanci, a především poskytuje ochranu důkazů, které jsou nezbytné pro efektivitu veřejnoprávního prosazování soutěžního práva.

Tím se dostávám k hlavní sporné otázce ve věci zpřístupnění dokumentů v soukromoprávním prosazování, a to je zpřístupnění dokumentů ve spisu soutěžního orgánu. Zásadním požadavkem Komise i zainteresovaných stran bylo, aby vznikl takový systém soukromoprávního prosazování, který nijak neovlivní efektivitu prosazování veřejnoprávního před správním orgánem. Komise zvolila cestu naprostého vyloučení prohlášení v programu shovívavosti a v návrhu o narovnání ze zpřístupnění, které musí všechny členské státy bezpodmínečně respektovat. I přesto, že se může zdát, že tímto jsou všechny obavy o ztížení veřejnoprávního prosazování zažehnány, najdou se v úpravě Směrnice nejasnosti, které by mohly být využity v neprospěch veřejnoprávního prosazování. Prvním z nich je fakt, že Směrnice sice mluví o zákazu zpřístupnění těchto prohlášení a doslovné citace z nich, jež jsou obsaženy v jiných dokumentech, nikde však není zakázáno navrhnout provedení důkazu v podobě výslechu svědka, který má povědomí o informacích uvedených v takových dokumentech. Podobný problém může nastat ve vztahu k informacím získaných přístupem do spisu vedeného u soutěžního orgánu, které má sice soud označit v řízení ve věci samé za nepřípustné, nicméně nic nebrání stranám, aby na takové dokumenty odkazovaly ve svých tvrzeních. Podobně zásadní problém představuje možnost zpřístupnění prohlášení z programu shovívavosti a návrhu na narovnání v řízeních před americkými soudy. Vzhledem k tomu, že soutěžitelé jsou často velké nadnárodní korporace, v řízení před americkými orgány se může žalobce domoci zpřístupnění těchto dokumentů pocházejících ze spisu Komise, které se již nacházejí ve spisu amerického soutěžního orgánu. Tento problém zatím není ze strany EU nijak podchycen. Ať už se tedy Komise snažila jakkoli, zpřístupňování důkazů v rámci soukromoprávního prosazování rozhodně do veřejnoprávního prosazování zasáhne. Do jaké míry to však ovlivní porušitele v ochotě spolupracovat v rámci programu shovívavosti či narovnání poznáme až v průběhu let.

V českém právním řádu obdoba řízení o zpřístupnění důkazů dle Směrnice do implementace neexistovala. Český zákonodárce po přijetí Směrnice v roce 2014 zaspal a začal na implementaci pracovat pozdě. Proto pak parlamentem prošla první verze ZNŠHS, která byla navržena.²⁰⁸ Zákon proto kvůli tomu obsahuje několik nedostatků, se kterými se zřejmě budeme muset v průběhu účinnosti vyrovnat. Řízení na základě ZNŠHS většinou splňuje základní požadavky Směrnice a

---

²⁰⁸ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Sněmovní tisk 991. Vln.z. o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže-EU* [online]. psp.cz, 2017 [cit. 10. března 2019]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=991>>.

nejde nijak zásadně dál. V čem jde nad rámec Směrnice je možnost zahájení řízení o zpřístupnění dokumentu před zahájením samotného řízení ve věci samé. To je samozřejmě vítáno, nicméně by bylo spíše pochybné, kdyby zákon takové řízení neumožňoval. ZNŠHS také rozšiřuje pasivní legitimaci v těchto řízeních, kdy kromě osoby, která má důkazní prostředek u sebe, je osobou povinnou též ten, kdo měl důkazní prostředek pod svou kontrolou, a tak jeho povinnost spočívá ve sdělení, kde se nyní prostředek nachází. Tato dodatečná povinnost je však velkou neznámou, neboť zřejmě bude stačit, aby osoba povinná prohlásila, že neví, kde se dokumenty nacházejí, a bude této povinnosti zbavena. Neexistuje postup, jak takovou povinnost vymáhat. Česká právní úprava stanoví větší nároky na návrh podaný žalovaným, a to tak, že tento musí osvědčit, že zpřístupnění požadovaného důkazu s určitostí odpovídající dostupným skutečnostem je potřeba k jeho úspěchu v řízení. Řízení o zpřístupnění je podmíněno zaplacením částky 100.000 Kč, což považuji za částku vyšší, než je většina spotřebitelů a konečných zákazníků soutěžitelů schopna si dovolit. Domnívám se, že to bude jedním z překážek většího rozmachu soukromoprávního prosazování v ČR. Nad rámec Směrnice ZNŠHS navíc umožňuje jako sankci za nedodržení uložené povinnosti kromě vyvození negativních závěrů i uložení pokuty. U vyvození negativních závěrů není dle dikce zákona jasné, zda se jedná o pravomoc či povinnost soudu. V čem je nejasná Směrnice stejně jako ZNŠHS je moment, od kdy jsou strany povinny předmětný důkaz uchovat, a proto je z dikce obou nemožné zjistit, za jaké situace bude povinný sankcionován za znemožnění zpřístupnění důkazního prostředku. Jde o zásadní problém, protože tento časový okamžik rozhoduje o zachování důkazního prostředku pro použití v řízení ve věci samé.

Obecně lze říci, že jde rozhodně o posun k lepšímu a efektivnějšímu vymáhání, ale vzhledem k výše uvedeným nedostatkům se zdá, že i přesto to nepovede k vlně podání návrhů na zahájení řízení, minimálně ne v případech, kdy bude potřeba k úspěchu ve věci zpřístupnění důkazu. Domnívám se proto, že poškozený v ČR je stále v nejisté situaci a rozhodně, vzhledem k nedostatečné praxi a nejasné úpravě, na zpřístupnění v řízení nemůže spoléhat. Otázkou je, jak se k nové úpravě postaví soudy a zda budou ochotny změnit svoji dosavadní praxi.

Seznam použité literatury

Monografie

KINDL, Jiří, PAVELKA, Tomáš, HUBKOVÁ, Pavlína. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže*. Praha: C.H. Beck, 2018. 632 s.

KRAMAŘÍK, Roman a kol. *Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 228 s.

ASHTON, David, HENDRY, David, MAIER-RIGAUD, Frank, SCHWALBE, Ulrich. *Competition Damage Actions in the EU, Law and Practice. 2nd Edition*. Northampton, MA, USA: Edgar Competition Law and Practice, 2018. 544 s.

WHISH, Richard a David BAILEY. *Competition law*. Eighth edition. Oxford: Oxford University Press, 2015. 1071 s.

PARCU, Pier, MONTI, Giorgio, BOTTA, Marco. *Private Enforcement of EU Competition Law: The Impact of the Damages Directive*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishers, 2018. 256 s.

CUMMING, George, FREUDENTHAL, Mirjam. *Civil procedure in EU competition cases before the English and Dutch courts*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer International B.V, 2010. 395 s.

SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. 1632 s.

BLANKE, Gordon, NAZZINI, Renato. *International competition litigation: a multi-jurisdictional handbook*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012. 990 s.

Odborné časopisy

SVOBODA, Karel. K „lovení důkazů“ ve sporech o ochranu hospodářské soutěže. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 6, s. 161

ACKERMAN Jr., Thomas C. Standards of Punishment in Contempt Cases. *California Law Review*, prosinec 1951, roč. 39, č.4, s. 561

IDOT, Laurence, PETRASINCU, Alex, KROES, Frank, WAGNER-VON PAPP, Florian, OSTI, Cristoforo. Disclosure of evidence included in the file of a competition authority. *Concurrences*, 2017, č. 3, s. 27.

REVIN, Nicolae. The Directive on Antitrust Damages Actions: An Assessment. *North East Law Review*. 2017, č. 34, s. 34

Právní předpisy

Zákon č. 86/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 143/2001, o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2017, o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů

Zahraníční právní předpisy

Smlouva o fungování Evropské unie ze dne 26. října 2012, C-326

Smlouva o Evropské Unii ze dne 26. října 2012, C-326/13

Listina základních práv Evropské Unie ze dne 26. října 2012, C-326/391

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014, o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži, Úř. Věst. L 349/1, 5. 12. 2014

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004, o dodržování práv duševního vlastnictví, Úř. Věst. L 157, 30. 4. 2004

Nářízení Rady č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002, o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v čl. 81 a 82 Smlouvy, Úř. Věst. 205, 4. 1. 2003

Nariadení Komise č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004, o vedení řízení Komise podle článků 81 a 82 Smlouvy o ES s významem pro EHP, ve znění Nariadení Komise (EU) 2015/1348 ze dne 3. srpna 2015, Úř. Věst. L 123, 27. 4. 2004 a Úř. Věst. L 208/3, 5. 8. 2015

Nariadení 1049/2001 ze dne 30. května 2001, o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise, Úř. Věst. L 145/43, 31. 5. 2001

Competition Act z roku 1998, č. 41, United Kingdom

United States Code, kniha 15 a kniha 28

Competition Appeal Tribunal Rules z roku 2015, č. 1648

Civil Procedure Rules, pravidla civilního řízení Court of Appeal, High Court of Justice, County Courts, England and Wales, 10. prosince 1998, č. SI 1998/3132

Dohoda mezi vládou Spojených států amerických a Komisí Evropských společenství o používání jejich právních předpisů o hospodářské soutěži ze dne 27.4.1995, č. OJ L 95

Judikatura

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 13. června 2006, *Vincenzo Manfredi v. Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA* (C-295/04), *Antonio Cannito v Fondiaria Sai SpA* (C-296/04) and *Nicolò Tricarico* (C-297/04) and *Pasqualina Murgolo* (C-298/04) v *Assitalia SpA.*, Sb. rozh. s. I-06619

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage v. Bernard Crehan*, C-453/99, Sb. rozh. s. I-06297

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 14. června 2011, *Pfleiderer v. Bundeskartellamt*, C-360/09, Sb. rozh. s. I-05161

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 6. června 2013, *Bundeszweibewerbsbehörde v. Donau Chemie a další*. C-536/11, Sb. rozh. v elektronické databázi

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 7. září 2006, *Laboratoires Boiron SA v. Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales de Lyon*. C-526/04, Sb. rozh. s. I-07529

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 20. prosince 2017, *Caterpillar Financial Services sp. z o.o. v Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie*. C-500/16, Sb. rozh. v elektronické databázi

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 27 února 2014, *Komise v EnBW Energie Baden-Wuttemberg AG*. C-365/12, Sb. rozh. v elektronické databázi

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 15. prosince 2011, *CDC Hydrogene Peroxide v Komise*. T-437/08, Sb. rozh. s. II-08251

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 13. září 2013, *Nizozemí v Komise*. T-380/08, Sb. rozh. v elektronické databázi

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 7. října 2014, *Schenker AG v Komise*. T-534/11, Sb. rozh. v elektronické databázi

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 28. ledna 2015, *Evonik Degussa v Komise*. T-341/12, Sb. rozh. v elektronické databázi

Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 27. listopadu 2013, *Pilkington Group v Komise*. T-462/12, Sb. rozh. v elektronické databázi

United States Supreme Court: Rozsudek ze dne 6. června 2013, *Bell Atlantic Corp. a další v. Twombly a další*. 550 US 544, 558-9 (2007)

Competition Appeal Tribunal: Rozhodnutí ze dne 14. července 2016, *Sainsbury's Supermarkets Ltd. v Mastercard Inc. a další*. 1241/5/7/15 (2016)

Competition Appeal Tribunal: Rozhodnutí ze dne 7. listopadu 2008, *Albion Water Ltd. v Water Services Regulation Authority*. 1046/2/4/04 (2008)

United States Supreme Court: Rozhodnutí ze dne 28. září 2018, *Siras Partners LLC v Activity Kuafu Hudson Yards LLC*. 650868/2015, 2018 NY Slip Op 32484(U)

Federální soudní dvůr Německé spolkové republiky, rozhodnutí z 1. srpna 2006, X ZR 114/03, BGHZ 169, 30

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2013 sp. zn. 21 Cdo 628/2013

Internetové zdroje

WAGNER VON-PAPP, Florian. *Access to Evidence and Leniency Materials* [online]. SSRN.com, 18. 2. 2016 [cit. 15. února 2019]. Dostupné na: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2733973>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Sněmovní tisk 991. Vln.z. o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže-EU* [online]. psp.cz, 2017 [cit. 10. března 2019]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=991>>.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Důvodová zpráva k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb, o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)* [online]. Zákonyprolidi.cz, 23. 11. 2016 [cit. 20. února 2019]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/3ORNAGELFTDQ>>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. *Leniency program – pravidla a výhody nablášení kartelu* [online]. Uohs.cz, 2012 [cit. 5. února 2019]. Dostupné na: <<https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuziti-dominance/leniency-program.html>>

Competition Appeal Tribunal. *About the Tribunal* [online]. Catribunal.org.uk, 2019 [cit. 13. února 2019]. Dostupné na: <<https://www.catribunal.org.uk/about>>

The Committee on the Judiciary. House of Representatives. *Federal Rules on Civil Procedure* [online]. USCourts.gov, 1. 12. 2018 [cit. 20. února 2019]. Dostupné na: <https://www.uscourts.gov/sites/default/files/cv_rules_eff_dec_1_2018_0.pdf>

Evropská Komise. *Overview: making markets work better* [online]. Ec.europa.eu, 28. 9. 2015 [cit. 5. února 2019]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/competition/general/overview_en.html>

Evropská Komise. *European Competition Network. Overview > more details* [online]. Ec.europa.eu, 16. 4. 2012 [cit. 5. února 2019]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/competition/ecn/more_details.html>

Ashurst. *Study on the conditions of claims for damage in case of infringement of EC competition rules* [online]. Ec.europa.eu, 31. 8. 2004 [cit. 15. března 2019]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/comparative_report_clean_en.pdf>

Vyjádření Komise k United States District Court for the Northern District of California, COMP/C3/NB/tfd/(2017) 077202 [online]. Mlex.com, 16. 8 2017 [cit. 15. března 2019]. Dostupné na: http://www.mlex.com/Attachments/2017-08-16_781IS9S494485XQ7/EU_letter_II.pdf

Dokumenty Komise

Evropská komise. *Pokyny k použitelnosti čl. 101 SFEU na dohody o horizontální spolupráci*. 2011/C 11/1, 14. ledna 2011

Evropská komise. *Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případech porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži*. COM (2013) 404 final, 11. 6. 2013

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru. *Pokyny k některým aspektům Směrnice 2004/48/ES Evropského parlamentu a Rady o prosazování práv duševního vlastnictví*. COM/2017/0708 final, 29. 11. 2017

Evropské komise. *Bílá kniha k žalobám na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním*. SEC(2008) 404, 2. 4. 2008

Evropské komise. *Zelená kniha. Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES*. COM(2005) 672 final, 19. 12. 2005

Evropské komise. *Commission staff working paper. Annex to the Green paper on Damage actions for breach of the EC antitrust rules*. SEC(2005) 1732, 19. 12. 2005

Evropská komise. *Commission staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules*. SEC(2008) 404, 19. 12. 2005

Evropská komise. *Pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003*. C 210/2, 1. 9. 2006

Pracovní dokument útvarů Komise. *Průvodní dokument ke návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže*. SWD(2014) 404, 11. 6. 2013

Evropská Komise. *Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případě kartelů*. C 298/17, 8. 12. 2006

Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. *Zpráva o politice hospodářské soutěže v roce 2015*. COM(2016) 393 final, 15. 6. 2016.

Evropská komise. *Commission Notice on the rules for access to the Commission file in cases pursuant to Art. 81 and 82 of the EC Treaty, Art. 53, 54 and 57 of the EEA Agreement and Council Regulation (EC) No. 139/2004*. C 325/7, 22. 12. 2005.

Ostatní zdroje

ALI/UNIDROIT, Principles of Transnational Civil Procedure. New York: Cambridge University Press, 2006.

Evropský parlament. *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. dubna 2007 ke zelené knize o žalobách na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES (2006/2207(INI))*. C74E/653, 25. 4. 2007.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou zpřístupňování důkazů v řízeních o náhradě škody způsobené porušením pravidel pro ochranu hospodářské soutěže na úrovni evropského práva. Nejprve se věnuje soukromoprávnímu prosazování soutěžního práva jako takovému ve vymezení s veřejnoprávním prosazováním, a stejně tak základním pojmům souvisejících s touto oblastí. Později práce pojednává o inspiračních zdrojích evropské úpravy, a to jak zahraničních, tak pocházejících z již existující evropské legislativy. Dále rozebírá samotnou evropskou úpravu související se soukromoprávním vymáháním, věnuje se jejím nedostatkům a navrhuje řešení. V neposlední řadě se práce zaměřuje na implementaci evropské úpravy do českého právního řádu a poukazuje na její problémy.

Abstract

Diploma thesis focuses on the issue of disclosure of evidences in proceedings of private enforcement of European competition law. Initially it concerns the private enforcement itself and in contrast with the public enforcement, and further the basic terms used in the field in question. Furthermore, it deals with inspirational sources of the European provisions, coming from both the foreign rules and the European rules in other fields of law. It describes the provisions of the EU for disclosure in the private enforcement proceedings, points out its shortcomings and proposes the solutions. Last but not least it focuses on the implementation of the European provisions into the Czech law and draws attention on the shortcomings of such implementation.

Seznam klíčových slov

Soukromoprávní vymáhání soutěžního práva

Zpřístupnění důkazů

Program shovívavosti

Dohoda o narovnání

Follow-on žaloby

Stand-alone žaloby

Orgán ochrany hospodářské soutěže

Dokumenty ve spisu soutěžního orgánu

Discovery

Zpřístupnění před zahájením řízení

Key words

Private enforcement of the competition law

Disclosure of evidences

Leniency program

Settlement negotiations

Follow-on actions

Stand-alone actions

Competition authority

Documents in the file of a competition authority

Discovery

Pre-trial discovery

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Disclosure of evidences in proceedings of private enforcement of competition law